

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om indrivning av fordringar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om indrivning av fordringar ändras temporärt. Syftet är att underlätta situationen för företag som på grund av covid-19-epidemin befinner sig i ekonomiska svårigheter och för vilka indrivningskostnaderna som följd av försenad betalning av fakturor och skulder förvärrar situationen.

I propositionen föreslås för att säkerställa skälighet och tillräcklig enhetlighet en mer detaljerad reglering än i nuläget av indrivningskostnader för andra fordringar än konsumentfordringar. I nuläget innehåller lagen detaljerade bestämmelser om indrivning endast vad gäller konsumentfordringar. Till lagen fogas enligt förslaget för det första bestämmelser om för hurdana och hur många indrivningsåtgärder det får krävas ersättning vid andra fordringar än konsumentfordringar. Till lagen fogas även bestämmelser om maximibelopp för de kostnader som tas ut för enskilda indrivningsåtgärder och maximibelopp för gäldenärens totalkostnadsansvar samt om tidsgränser för sändandet av sådana betalningspåminnelser eller betalningskrav för vilka ersättning krävs av gäldenären för kostnaderna.

I propositionen föreslås dessutom att bruket av tratta begränsas. Enligt gällande lag får tratta inte användas vid indrivning av en konsumentfordran. I propositionen föreslås det att användningen av tratta som indrivningsmetod vid andra fordringar än konsumentfordringar inte ska vara tillåten om gäldenären är en privatperson, en enskild näringsidkare, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag. En tratta får sändas, men inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret om ett aktiebolag som är gäldenär lämnar en utredning enligt vilken bolagets omsättning eller motsvarande intäkter under den senast avslutade räkenskapsperioden understiger 100 000 euro eller om räkenskapsperioden är bolagets första.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt, dock senast den 1 januari 2021, och gälla till och med den 30 juni 2021. Lagen ska tillämpas på indrivningsåtgärder som vidtas under lagens giltighetstid.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
2.1 Nuläge.....	4
2.1.1 Lagstiftning.....	4
2.1.1.1 Lag om indrivning av fordringar.....	4
2.1.1.2 Registerlagen.....	8
2.1.1.3 Förhållande till konkurslagen.....	8
2.1.1.4 Förhållande till EU-lagstiftningen.....	9
2.1.2 Statistiska uppgifter om indrivningskostnader för företagsfordringar.....	9
2.1.3 Tillsynspraxis vid indrivningskostnader för företagsfordringar hos Regionförvaltningsverket i Södra Finland.....	10
2.1.4 Indrivningsbranschens självreglering.....	12
2.2 Bedömning.....	13
3 Målsättning.....	13
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	14
4.1 De viktigaste förslagen.....	14
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	17
5 Alternativa handlingsvägar.....	21
6 Specialmotivering.....	23
7 Ikraftträdande.....	29
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	30
LAGFÖRSLAG.....	33
Lag om temporär ändring av lagen om indrivning av fordringar.....	33
BILAGA.....	37
PARALLELLTEXT.....	37
Lag om temporär ändring av lagen om indrivning av fordringar.....	37

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsrådet konstaterade i samråd med republikens president den 16 mars 2020 att det råder undantagsförhållanden i landet på grund av coronavirussituationen (covid-19). Statsrådet gav då riktlinjer för vissa åtgärder för att sköta coronavirussituationen i Finland. Regeringen har därefter gett riktlinjer för nya åtgärder med syftet att bland annat skydda samhällets och näringslivets funktion och säkerställa företagens verksamhetsmöjligheter.

På grund av coronavirusläget sjönk många företags omsättning under våren 2020, vilket ledde till betalningssvårigheter för företagen. Till exempel enligt en företagargallup som Företagarna i Finland rf lät göra den 26 maj 2020 uppgav 41 % av företagen att försäljningen minskat med 30% eller mer. Coronavirusepidemin hade orsakat problem för cirka 73 % av företagen. Efter att undantagstillståndet upphörde den 13 maj 2020 avskaffades flera begränsningar, vilket ledde till att företagens situation förbättrades under sommaren. Till exempel enligt den företagargallupen som Företagarna i Finland rf lät göra 30.7–10.8.2020 trodde nästan 90 % av företagen att de antingen med säkerhet eller kanske skulle klara av coronakrisen.

Trots att undantagstillståndet har upphört att gälla och det ekonomiska läget försiktigt återhämtat sig har coronaviruset dock fortfarande negativa konsekvenser för företagsverksamheten. Enligt den SMF-barometerundersökning som Företagarna i Finland rf, arbets- och näringsministeriet och Finnvera Abp publicerade den 9 september 2020 har små och medelstora företags kasaläge på grund av den exceptionella våren försämrats kraftigt sedan början av året. Nästan 20 % procent av företagens rapporterade om svårigheter att sköta sina betalningar under de senaste tre månaderna. Andelen har stigit med sex procentenheter från våren. I ljuset av barometerresultaten har också förväntningarna på omsättningens utveckling sjunkit kraftigt. Framtidsutsikterna är osäkra. Propositionen syftar till att underlätta situationen för de företag som är gäldenärer i den svåra situation som beskrivs ovan.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid justitieministeriet. Det har inte ordnats någon egentlig remissbehandling om propositionen, eftersom avsikten är att ändringarna i lagstiftningen ska gälla temporärt och träda i kraft så snart som möjligt. Under beredningen har man dock hört Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finlands Näringsliv rf, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry och Företagarna i Finland rf. Suomen Perimistoimistojen Liitto ry ansåg inte att den föreslagna regleringen behövs, medan de övriga aktörerna i huvudsak förhöll sig positiva till den. Propositionsutkastet har dessutom sänts till de centrala myndigheterna och intressentaktörerna för kommentarer under tiden 7–11 september 2020.

Majoriteten av dem som kommenterade propositionsutkastet var positiva till att noggrannare bestämmelser än tidigare utfärdas om indrivningskostnaderna för andra fordringar än konsumentfordringar. Åsikterna var däremot delade i fråga om vilka aktörer som ska omfattas av trattaförbudet och om det över huvud taget är nödvändigt att begränsa användningen av tratta. De föreslagna bestämmelserna om trattaförbud har med anledning av de kommentarer som inkommit vid den fortsatta beredningen av propositionen ändrats på det sätt som närmare förklaras nedan. Motiveringen till propositionen har också kompletterats till följd av remissvaren.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

2.1.1 Lagstiftning

2.1.1.1 Lag om indrivning av fordringar

Allmänt

I lagen om indrivning av fordringar (513/1999, nedan *indrivningslagen*) finns bestämmelser om indrivning av fordringar som förfallit till betalning samt om övriga omständigheter som har samband med indrivningen och som påverkar parternas ställning i ett skuldförhållande. Med indrivning avses enligt 1 § 1 mom. andra meningen i indrivningslagen åtgärder vilkas syfte är att förmå gäldenären att frivilligt betala en borgenärs fordran som förfallit till betalning. Indrivningslagen tillämpas inte om annat bestäms någon annanstans i lag (1 § 2 mom.). Indrivningslagen gäller inte heller utökningsmyndigheternas verksamhet (1 § 3 mom.). Avvikelse från bestämmelserna i lagen får inte göras till nackdel för gäldenären (2 §).

En del av bestämmelserna i indrivningslagen tillämpas endast på konsumentfordringar. Med en konsumentfordran avses enligt 3 § 1 mom. i lagen en näringsidkares fordran som grundar sig på att en konsumtionsnyttighet överläts till konsumenten eller att en kredit lämnas denne. Med konsumentfordringar likställs enligt 2 mom. i den paragrafen också sådan kredit som någon annan än en näringsidkare har lämnat en konsument som lån, betalningsansånd eller som något annat motsvarande ekonomiskt arrangemang, om krediten har förmedlats till konsumenten av en näringsidkare. Dessutom iaktas bestämmelserna om konsumentfordringar i indrivningslagen enligt paragrafens 3 mom. också när en offentligrättslig juridisk persons fordran eller en fordran som anknyter till ett offentligt uppdrag drivs in hos en privatperson.

I denna proposition avses med konsumentfordringar nedan också fordringar som avses i 3 § 2 och 3 mom.

Bestämmelser om belopp för indrivningskostnader

Indrivningslagens 10 § innehåller allmänna bestämmelser om ersättning för indrivningskostnader som tillämpas oberoende av vad det är frågan om för fordran. Dessutom innehåller lagen närmare bestämmelser om maximibelopp för indrivningskostnader. Dessa bestämmelser gäller endast konsumentfordringar. Bestämmelserna tillämpas således inte t.ex. när gäldenären är ett företag, ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse.

Gäldenären ska ersätta de skäligen kostnader som orsakas borgenären av indrivningen. Ersättningskyldighet kan uppstå både för borgenärens egna indrivningskostnader och kostnader som uppstått för borgenären därför att borgenären måste ersätta en uppdragstagare för indrivningen. (10 § 1 mom.) Gäldenären är endast skyldig att ersätta den borgenär som innehar huvudfordran för indrivningskostnaderna. Däremot har en indrivningsbyrå eller någon annan uppdragstagare inte rätt att i eget namn kräva ersättning för indrivningskostnaderna av gäldenären. Detta är fallet oavsett om fordran är direkt utökningsbar eller inte. Som kostnader för indrivning som sköts av en uppdragstagare får högst det belopp krävas av gäldenären som borgenären enligt sitt avtal med uppdragstagaren har betalat eller är skyldig att betala uppdragstagaren (RP 57/2012 rd, s. 37–38).

RP 191/2020 rd

När skäligheten av de kostnader som ska ersättas bedöms, ska fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningssättet och övriga omständigheter beaktas (10 § 2 mom.). Det är alltså fråga om en helhetsbedömning där alla omständigheter som påverkar ärendet ska beaktas. Till exempel beaktande av en fordrans storlek betyder inte att indrivningskostnader ska påföras som en schablonmässig andel av fordran. Beaktandet av ett ändamålsenligt sätt att sköta ett indrivningsuppdrag gäller i sin tur skyldigheten att iaktta god indrivningssed enligt 4 § i lagen som förbjuder att gäldenären orsakas onödiga kostnader (RP 199/1996 rd, s. 15 och 16).

Gäldenären är inte skyldig att ersätta indrivningskostnader om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid mot 4 § (god indrivningssed) 4 b § (indrivningen avbryts för att gäldenären bestrider sin betalningsskyldighet), 4 c § (gäldenärens rätt att begära avbrytande av indrivningen av en konsumentfordran) eller 7 § (trattaindrivning) eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamheten inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt 5 § (betalningskrav när en konsumentfordran drivs in) och 5 a § (innehållet i ett betalningskrav), utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa (10 § 3 mom.).

Indrivningslagens 10 a § innehåller bestämmelser om maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar. För en skriftlig betalningspåminnelse får konsumentfordringars del krävas högst 5 euro (10 a § 1 mom. 1 punkten). För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna kan tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts (10 a § 2 mom.).

För ett betalningskrav som avses i 5 § i indrivningslagen får det krävas högst a) 14 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro, b) 24 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro eller c) 50 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro (10 a § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c). För ett i 5 § avsett betalningskrav på en direkt utsökningsbar fordran får dock högst 14 euro krävas (10 a § 1 mom. 3 punkten). Om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran får högst hälften av de belopp som nämns ovan krävas (10 a § 1 mom. 4 punkten). Till fordrans kapital, som avses i bestämmelsen, ska inte omkostnader för krediten eller andra kreditkostnader räknas (RP 57/2012, s. 38).

För ett betalningskrav enligt 5 § i indrivningslagen får det krävas högst 5 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet i enlighet med 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018, nedan *registreringslagen*) (10 a §, 1 mom. 5 punkten).

För förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran får man kräva högst 5 euro (10 a § 1 mom. 6 punkten).

För en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären får krävas högst a) 20 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster, b) 30 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster, c) 50 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster eller d) 20 euro, om fordran är direkt utsökningsbar (10 a § 1 mom. 7 punkten underpunkterna a–d).

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 10 a § 1 mom. eller kostnader som överstiger de belopp som föreskrivs i det momentet.

RP 191/2020 rd

I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttagas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran (10 a § 3 mom.). I 10 b § i indrivningslagen föreskrivs om de tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med konsumentfordringar som avses i 10 a §. För en i 10 a § 1 mom. 1 punkten i lagen avsedd betalningspåminnelse får det av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det till gäldenären har sänts en faktura eller någon annan förfalloanmälan minst 14 dagar innan fordran förfallit till betalning, och det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från det att fordran förfallit till betalning. Om fordran enligt avtal ska betalas på förfalldagen utan särskild anmälan, får det av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från förfalldagen (10 b § 1 mom.).

För en ny betalningspåminnelse eller ett nytt i 10 a § 1 mom. 2–5 punkten avsett betalningskrav får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 14 dagar sedan den föregående betalningspåminnelsen eller det föregående betalningskravet avsändes (10 b § 2 mom.).

För en i 10 a § 1 mom. 6 punkten i lagen avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar (10 b § 3 mom.).

I 10 c § i indrivningslagen föreskrivs om maximiantal betalningskrav och betalningsplaner som berättigar till ersättning vid indrivning av konsumentfordringar. Vid indrivning av en och samma konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav som avses i 5 § och för högst en sådan betalningsplan som avses i 10 a § 1 mom. 7 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner, om den fordran som ska drivas in inte är direkt utsökningsbar och dess kapital är mer än 100 euro (10 c § 1 mom.).

Med uttrycket ”en och samma fordran” avses i paragrafen fordringar som grundar sig på samma avtal eller annars hänför sig till samma grund. Så är det i allmänhet också när en fordran har förfallit till betalning i flera poster. Om till exempel hyror som grundar sig på hyresavtal är obetalda för flera månader är det frågan om en fordran. Om det är frågan om en fordran som förfallit i flera poster kan detta från fall till fall berättiga till avvikelser från de indrivningsåtgärder som anges i 1 mom. med stöd av det maximala antalet indrivningsåtgärder i 2 mom. Frågan bör emellertid bedömas på annat sätt om de fordringar som grundar sig på avtalsförhållandet i fråga emellanåt har betalats i sin helhet och indrivningen senare inleds helt och hållet på nytt. Som exempel kan nämnas en situation där en hyresgäst lämnar hyror för 2013 obetalda, dessa drivas in och fordringarna betalas efter två betalningskrav. Om hyresgästen 2014 på nytt låter bli att betala hyran är det inte längre fråga om indrivning av en och samma fordran, och de betalningskrav som framställts 2013 beaktas inte när det fastställs utifrån hur många indrivningsåtgärder på grund av nya dröjsmål med betalningen kostnadsersättning får krävas av gäldenären (RP 57/2012 rd, s. 40).

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav och betalningsplaner än vad som föreskrivs i 10 c § 1 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna (10 c § 2 mom.). En särskild anledning att överskrida maximiantalen kan vara till exempel att en fordran har förfallit till betalning i flera poster, att gäldenären avsiktligt

RP 191/2020 rd

har försvårat indrivningen genom att lämna osann eller vilseledande information eller att flera parter är delaktiga i samma skuld, och att betalningskrav då ska sändas till var och en av dessa (RP 57/2012 rd, s. 40).

För indrivningen av en och samma konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas sammanlagt högst följande belopp: 1) 60 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro, 2) 120 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro eller 3) 210 euro, om fordrans kapital överstiger 1000 euro (10 d § 1 mom. 1–3 punkten). Med uttrycket ”samma fordran” avses i paragrafen det samma som i 10 c §.

Av gäldenären får de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 10 d § 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iakttas (10 d § 2 mom.). Två förutsättningar för överskridande skall uppfyllas. För de första ska det vara fråga om en situation där det varit exceptionellt svårt att driva in fordran. Detta är aktuellt närmast om gäldenären genom egna aktiva åtgärder, exempelvis genom att framställa ogrundade invändningar, medvetet har försökt försvåra indrivningen. Den andra förutsättningen är att de vidtagna indrivningsåtgärderna inte får vara oproportionerliga särskilt i relation till fordrans kapital. En åtgärd kan anses oproportionerlig t.ex. om borgenären upprepade gånger sänder betalningsyrkanden till gäldenären i en situation där det är klart att gäldenären är betalningsoförmögen (LaUB 14/2004 rd).

För indrivningen av en direkt utsökningsbar konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 51 euro (10 d § 3 mom.).

Bestämmelser om indrivning genom tratta

I 7 § i indrivningslagen finns bestämmelser om användning av tratta vid indrivning. Med tratta avses en betalningsuppmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iaktta uppmeningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret.

Tratta får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av 7 § betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel (7 § 1 mom.).

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran (7 § 2 mom.).

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut (7 § 3 mom.).

En tratta och en betalningspåminnelse som ska lämnas före den ska vara skriftliga. De får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Betalningspåminnelser får också lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären (7 § 4 mom.).

RP 191/2020 rd

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter det att den sänts (7 § 5 mom.).

Till användning av tratta vid indrivning hör en särskild skyldighet att vara noggrann. Om det vid indrivningen bland annat har förfarits i strid mot de bestämmelser för användningen av tratta som anges ovan är gäldenären inte skyldig att ersätta kostnaderna för indrivningen utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa (10 § 3 mom.). Om den som är föremål för indrivningsåtgärder har orsakats skada på grund av förfarandet i strid med lagen i fråga eller annars felaktigt är borgenären skyldig att ersätta skadan (15 § 1 mom.).

2.1.1.2 Registerlagen

Enligt 3 § i registerlagen får indrivningsverksamhet bedrivas endast av en sådan enskild näringsidkare eller juridisk person som har registrerat sig som aktör som bedriver indrivningsverksamhet enligt den lagen. Enligt 1 § i registerlagen avses med indrivningsverksamhet indrivning av fordringar för någon annans räkning samt indrivning av egna fordringar i fall där det är uppenbart att fordringarna har övertagits endast för indrivning. Målet med lagen är att säkerställa att indrivningsverksamheten bedrivs på behörigt sätt (RP 206/2017 rd, s. 13).

I registerlagen föreskrivs bland annat om registret över aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (5 §) och om förutsättningar för registrering (8 §). Tillsyn över efterlevnaden av registerlagen utövas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland, som också har rätt att av en aktör som bedriver indrivningsverksamhet få de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen (14 §). Dessutom har Regionförvaltningsverket i Södra Finland rätt att få uppgifter ur vissa myndighetsregister (15 §). I registerlagen föreskrivs även om tvångsmedel (16 §), strykning av en aktör som bedriver indrivningsverksamhet ur registret (17 §) och om sökande av ändring i beslut av Regionförvaltningsverket i Södra Finland (18 §).

2.1.1.3 Förhållande till konkurslagen

Genom lagen (291/2020) om temporär ändring av 2 kap. 3 § i konkurslagen (120/2004) begränsas möjligheten att försätta en gäldenär i konkurs på ansökan av borgenären. Ändringen innebär en temporär begränsning av borgenärens möjlighet att ansöka om att gäldenärer försätts i konkurs enligt presumtion om insolvens som uppstått på grund av underlåtenhet att följa en betalningsuppsmaning med konkurshot som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen.

Ändringen av konkurslagen innebär till innehållet en ändring också i indrivningslagen. Enligt 4 § 1 mom. i indrivningslagen får det vid indrivning inte användas ett förfarande som strider mot god indrivningssed eller som annars är otillbörligt mot gäldenären. När en gäldenär inte får försättas i konkurs på grund av en betalningsuppsmaning med konkurshot är användning av detta förfarande vid indrivning av fordringar inte heller förenligt med god indrivningssed.

Lagen 291/2020 upphör att gälla den 31 oktober 2020, men det har föreslagits att den temporära ändringen av konkurslagen förlängs med tre månader till och med den 31 januari 2021 (RP 164/2020 rd). Användningen av betalningsuppsmaning med konkurshot vid indrivning skulle inte vara tillåten fram till ovanstående datumet, om giltighetstiden för den nu gällande temporära lagen förlängs, och lagen träder i kraft enligt förslaget.

2.1.1.4 Förhållande till EU-lagstiftningen

Genom bestämmelser i indrivningslagen har till den delen Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (nedan *direktivet om sena betalningar*) genomförts nationellt. I fråga om indrivningskostnader krävde genomförandet av direktivet att en ny bestämmelse om standardersättning för indrivningskostnader togs in i indrivningslagen, eftersom medlemsstaterna enligt artikel 6.1 i direktivet ska säkerställa att borgenären har rätt till minst ett fast belopp om 40 euro av gäldenären när dröjsmålsränta vid sen betalning vid transaktioner ska betalas enligt artikel 3 eller 4 i direktivet. Enligt artikel 6.3 i direktivet ska borgenären ha rätt att utöver standardersättningen få skälig ersättning för alla indrivningskostnader som överskrider standardersättningen och som uppkommit till följd av gäldenärens sena betalning.

För genomförandet av bestämmelsen om standardersättning i direktivet fogades till indrivningslagen en ny 10 e § enligt vilken borgenären har rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnaderna om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Med betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal avses betalningar som näringsidkare eller upphandlande enheter ska erlagga till näringsidkare som vederlag för varor eller tjänster. Borgenären har rätt att få ersättning för indrivningskostnader som avses i 10 § i indrivningslagen endast till den del beloppet för dem överskrider beloppet för standardersättningen. Om betalningen enligt överenskommelse ska betalas i flera poster och betalningen av flera av dessa poster försenas, har borgenären rätt till standardersättningen på 40 euro separat för varje försenad betalningspost (RP 57/2012 rd, s. 41). Begreppet ”betalning” avviker till denna del från uttrycket ”en och samma fordran” i 10 c och 10 d § i indrivningslagen.

Direktivet om sena betalningar är till karaktären ett minimidirektiv. Medlemsstaterna kan hålla i kraft eller sätta ikraft bestämmelser som är mer fördelaktiga för borgenären än vad som är nödvändigt för att uppfylla kraven i direktivet (RP 57/2012 rd, s. 5). Däremot strider bestämmelser som är mera fördelaktiga för gäldenären än i direktivet mot direktivet.

2.1.2 Statistiska uppgifter om indrivningskostnader för företagsfordringar

Vid justitieministeriet har beloppen för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar utretts utgående från uppgifter om avgöranden av fordringsärenden som inletts som summariska tvistemål. I utredningen ingick 1 000 fordringsärenden från tiden 3.1.2019–31.12.2019, där den svarande var enskild näringsidkare eller en juridisk person. Uppgifterna i utredningen baserar sig på 618 domar. I de 382 ärenden som inte ingår hade det till exempel beslutats att ärendet lämnas därhän då käranden återtagit sitt käromål. Merparten av de 618 ärendena som var föremål för noggrannare utredning hade avgjorts genom tredskodom.

Vid indrivning av företagsfordran var priset för en betalningspåminnelse enligt utredningen i medeltal 17 euro, medan de högsta tillåtna maximikostnaderna vid konsumentfordringar är 5 euro (indrivningslagen 10 a § 1 mom. 1 punkten).

Vid indrivning av företagsfordran är det genomsnittliga åtgärdspriset för betalningskrav enligt utredningen 65 euro och medianen 74 euro, medan det vid indrivning av konsumentfordran enligt 5 § i indrivningslagen beroende på storleken på skuldens kapital får krävas högst 14–50 euro (indrivningslagen 10 a § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c).

Kostnaderna för upprättande av en betalningsplan för företagsfordran uppgick enligt utredningen i medeltal till 36 euro medan det för upprättande av en betalningsplan vid indrivning av

RP 191/2020 rd

en konsumentfordran, beroende på storleken av fordrans kapital, antalet betalningsposter och om fordran är direkt utsökningsbar får krävas högst 20–50 euro (indrivningslagen 10 a § 1 mom. 7 punkten underpunkterna a–d).

Kostnaderna för användning av tratta var enligt utredningen i medeltal 139 euro per åtgärd. Sammanlagt krävdes för kostnader för användning av tratta av samma borgenär i medeltal 269 euro, medan medianen för trattakostnader var 250 euro.

Enligt utredningen uppgick de första kostnaderna för den översta fjärdedelen av indrivningsåtgärderna för betalningspåminnelsernas del till 20 euro, för betalningskrav till 110 euro, för tratta till 250 euro, för betalningsplan till 50 euro och de totala kostnaderna för indrivning till 309 euro. Enligt utredningen uppgick den högsta kostnaden för ett enskilt betalningskrav till över 580 euro. De högsta totalkostnaderna för indrivning uppgick till över 1 000 euro.

Enligt utredningen utgjorde indrivningskostnaderna vid frivillig indrivning av företagsfordran i genomsnitt 41,8 % av beloppet på fordrans kapital som ska drivas in, medan den översta tiondelens första jämförelsetal var 111,8 %. För en fordran dömdes gäldenären i genomsnitt att betala 137 euro i indrivningskostnader, medan det första jämförelsetalet för den högsta fjärdedelen var 195 euro, och det första jämförelsetalet för den högsta tiondelen var 290 euro. Indrivningskostnaderna för frivillig indrivning av företagsfordran är alltså märkbart högre jämfört med de maximibelopp som indrivningslagen anger för konsumentfordringar. Utan särskilda grunder får de beroende på storleken på fordrans kapital utgöra högst 60–210 euro. För mindre konsumentfordringar på högst 100 euro får indrivningskostnadernas belopp i förhållande till konsumentfordrans kapital utgöra högst 60 % av fordrans kapital. För fordringar på över 100 euro men högst 1000 euro kan beloppet beroende på fordrans kapital variera från 12 % till lite mindre än 120 %. För större konsumentfordringar på över 1 000 euro får indrivningskostnadernas belopp i förhållande till fordran utgöra högst något under 21 %.

2.1.3 Tillsynspraxis vid indrivningskostnader för företagsfordringar hos Regionförvaltningsverket i Södra Finland

Regionförvaltningsverket i Södra Finland utövar riksomfattande tillsyn över att de som bedriver indrivningsverksamhet och som antecknats i registret iakttar lag och god indrivningssed i sin verksamhet. Regionförvaltningsverket har behörighet att bedöma skäligheten i de indrivningskostnader som indrivningsföretag kräver av gäldenärer och ingripa i lagstridig verksamhet med de tvångsmedel som anges i registerlagen, men det har dock inte behörighet att sänka indrivningskostnader, besluta om en gäldenärs betalningsskyldighet eller bestämma att indrivningsbyråer ska betala ersättningar. Meningsskiljaktigheter som gäller indrivningskostnader eller skadestånd avgörs som tvistemål i allmänna domstolar.

I sitt beslut ESAVI/16764/2018 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningsföretaget vid genomförandet av ett uppdrag hade agerat i strid med lag och god indrivningssed när det vid indrivning av två olika fordringar för indrivning av den första fordran på 36,44 euro hade krävt 69 euro i indrivningskostnader och för indrivning av den andra fordran på 27,13 euro hade krävt 54 euro i indrivningskostnader. Enligt regionförvaltningsverket kan i regel bara nödvändiga åtgärder och kostnadsposter som avviker från det vanliga i enskilda fall motivera indrivningskostnader som överstiger fordrans kapital, dock med beaktande av bestämmelserna om standardsättning i 10 e § i indrivningslagen. Vid mycket små fordringar på exempelvis några euro kan dock också indrivningskostnader orsakade av sedvanliga åtgärder och kostnadsposter överstiga fordringsbeloppet med fog, om man för indrivningen av fordran har varit tvungen att vidta flera indrivningsåtgärder, exempelvis skicka flera indrivningsbrev, på grund av att fordran inte har betalats. När indrivningskostnaderna i detta fall utgjordes av sedvanliga

RP 191/2020 rd

kostnader för indrivning av företagsfordringar ansåg regionförvaltningsverket att indrivningskostnaderna som helhet betraktat var oskäligt höga särskilt med beaktande av de små kapitalen som skulle drivas in.

I sitt beslut ESAVI/9722/05.11.11/2016 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnader om 72 euro som indrivningsföretaget krävde för det andra betalningskravet när det drev in en fordran på 148,80 euro ska anses oskäligt högt då man beaktade kostnaden om 40,00 euro som krävdes för det första betalningskravet, och att arbetsmängden i samband med det första indrivningsbrevet vanligen är större än i det andra indrivningsbrevet, och att indrivningsföretaget inte i sin redogörelse hade motiverat de högre kostnaderna. Indrivningskostnaderna som krävdes för det andra betalningskravet grundade sig inte på faktiska kostnader.

I sitt beslut ESAVI/5031/05.11.11/2015 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnader på 147,56 euro som krävdes för det första betalningskravet var oskäligt höga med beaktande av helheten vid indrivning av en fordran där kapitalet var 437,19 euro när man beaktar att den maximala indrivningskostnaden som hade kunnat tas ut för en konsumentfordran av motsvarande belopp enligt indrivningslagen var 24 euro. Indrivningsbyrån har inte visat att de åtgärder som i allmänhet vidtas vid indrivning skulle ge upphov till särskilda kostnader vid företagsindrivning jämfört med konsumentindrivning.

I sitt beslut ESAVI/810/05.11.11/2017 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaderna om 80,11 euro som indrivningsföretaget krävde i ärendet var skäliga vid indrivningen av en fordran på 153,26 euro. Utöver indrivningskostnaderna hade gäldenären krävts på 10 euro i påminnelsekostnader. Indrivningsföretaget hade skickat ett betalningskrav i ärendet och motiverade kravet på indrivningskostnaden med sedvanliga åtgärder som vidtas vid indrivning av företagsfordringar.

I sitt beslut ESAI/3623/05.11.11/2015 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att de indrivningskostnader på 103,01 euro, som indrivningsföretaget utöver kundens kostnader krävt i ett trattameddelande som företaget hade sänt, var skäliga då det drev in en fordran där kapitalet utgjorde 251,72 euro. Indrivningsföretaget hade enligt sin redogörelse vidtagit följande indrivningsåtgärder innan de sände trattan: tagit emot indrivningsuppdraget, gått igenom handlingarna, kontrollerat gäldenärens adressuppgifter och företagsnummer och matat in uppdraget i programmet.

I sitt beslut ESAVI/8405/05.11.11/2014 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att en indrivningskostnad på 59,13 euro med en påminnelsekostnad på 9 euro var skäliga, när fordran som drevs in var 68,32 euro. Indrivningsföretaget hade skickat en betalningspåminnelse där man krävde en påminnelsekostnad om 9,00 euro, och därefter ett betalningskrav där det förutom påminnelsekostnaden dessutom krävde indrivningskostnader om 45,53 euro. Gäldenären hade betalat kostnaden för betalningspåminnelsen efter att indrivningsföretaget hade hunnit skicka betalningskravet. Därför hade indrivningsföretaget skickat ett ytterligare betalningskrav där det förutom påminnelsekostnaden dessutom krävde indrivningskostnader på 59,13 euro.

I sitt beslut ESAVI/4303/05.11.11/2013 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att de indrivningskostnader på sammanlagt 274,60 euro som företaget krävt för indrivning av en fordran vars kapital uppgick till 216,00 euro och som det skickat åtta betalningskrav för ska anses skäliga med tanke på storleken på fordran och de vidtagna indrivningsåtgärderna. Utöver betalningskraven hade indrivningsföretaget med två brev bett gäldenären skicka uppgifter om betalningen av fordran. Utifrån indrivningsföretagets utredning ansåg regionförvaltningsverket att indrivningsåtgärderna hade varit motiverade.

2.1.4 Indrivningsbranschens självreglering

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry har utarbetat en uppförandekod och rekommenderade åtgärder för indrivning av företagsfordran för företag i indrivningsbranschen som publicerades den 1 februari 2019. Uppförandekoden gäller indrivning som sköts på uppdrag och indrivning av fordringar som köpts i indrivningssyfte i Finland. I uppförandekoden för indrivning av företagsfordringar beskrivs innehållet i det arbete som behövs i olika indrivningssituationer.

Enligt uppförandekoden för indrivning av företagsfordringar kan åtgärderna vid frivillig indrivning avvika från de metoder som används vid indrivning av konsumentfordringar vilket kan leda till att även indrivningskostnaderna bildas på annat sätt. Vid indrivning av företagsfordringar kan man till exempel utreda gäldenärens betalningsbeteende före indrivningsåtgärder som syns för gäldenären och välja de metoder som bäst passar uppdraget utifrån utredningen (Yrityskeräntäns käytännösääntö, s. 3). På samma sätt måste indrivningsbyrån för att sköta ett indrivningsuppdrag vid indrivning av företagsfordran kontrollera om gäldenären är försatt i konkurs eller företagsanering och därmed omfattas av indrivningsförbud. Även behandlingen och beaktandet av eventuella borgensmän, pantsättare och säkerheter kan medföra mer kostnader vid indrivning av företagsfordringar. Vidare måste man före ett betalningskrav sänds vid indrivning av företagsfordran till åtskillnad från indrivning av konsumentfordran kontrollera om räntesatsen för indrivningsuppdraget avviker från det som anges i räntelagen (s. 14 och 15).

Vid indrivning av företagsfordran får betalningskrav och betalningspåminnelser sändas i snabbare takt än vid indrivning av konsumentfordringar och betalningen kan krävas genast (s. 4). På samma sätt är antalet betalningskrav som sänds vid indrivning av företagsfordringar olika från fall till fall, dock med beaktande av förbudet att orsaka onödiga kostnader. Också vid skuldförhållanden kan till exempel ändringar på grund av delbetalningar eller tilläggsfordringar påverka antalet betalningskrav som ska sändas. Antalet påverkas dessutom av att borgenären har den principiella bevisbördan i frågan om preskriberingen av en fordran avbrutits genom betalningskrav. I rättspraxis har det ansetts att gäldenären, efter det att minst två betalningskrav har sänts, har bevisbördan vad gäller om någon omständighet på ett trovärdigt sätt har kunnat förhindra att en försändelse har kommit fram (s. 8).

Inte heller antalet betalningsplaner är begränsade vid indrivning av företagsfordringar, och kostnaderna bestäms från fall till fall enligt den arbetsmängd som behövs. Kostnaderna kan påverkas bland annat av eventuella förhandlingar om betalningsplan med uppdragsgivaren. Vid indrivning av företagsfordringar kan övervakningen av betalningsplaner också kräva mer uppföljning för att betalningarna kan ske oftare än en gång per månad och fordringarna vara så stora att de är av stor ekonomisk betydelse för borgenären. På samma sätt kan även avvecklandet av en betalningsplan medföra tilläggskostnader för gäldenären (s. 8 och 9).

När tratta används som indrivningsåtgärd måste indrivningsbyrån säkerställa att villkoren för användningen uppfylls. Det innebär bland annat att kontrollera om det är fråga om annat än konsumentfordran och om fordran har förfallit, är klar och ostridig. Dessutom måste indrivningsbyrån säkerställa att gäldenärens FO-nummer och adressuppgifter är korrekta. Till användning av tratta vid indrivning hör även en särskild skyldighet att vara noggrann, för borgenären eller uppdragstagaren är enligt 15 § i indrivningslagen ansvarig för skada som gäldenären orsakats av en felaktig anteckning om störning (s. 10).

Bestämmelsen om standardersättning enligt 10 e § i indrivningslagen gäller betalningar som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal. När en sådan betalning blir försevad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning av indrivningskostnaderna. Om betalningen enligt överenskommelse

ska betalas i flera poster och betalningen av flera av dessa poster försenas, har borgenären rätt till standardersättning separat för varje försenad betalningspost. Om borgenären har orsakats indrivningskostnader som ska ersättas med stöd av 10 § i indrivningslagen har borgenären rätt att få ersättning för dem endast till den del de överstiger beloppet för standardersättningen. (s. 12 och 13).

2.2 Bedömning

Indrivningen av andra än konsumentfordringar är inte lika detaljerat reglerad som indrivningen av konsumentfordringar. I gällande lagstiftning fastställs inga övre gränser i euro för indrivningskostnader per åtgärd eller per fordran i fråga om frivillig indrivning av andra än konsumentfordringar. Därför kan det finnas betydande skillnader i beloppen för indrivningskostnader på det sätt som beskrivs ovan i avsnitt 2.1.2. Vid indrivning av andra än konsumentfordringar är det vanligen också möjligt att använda indrivningsåtgärder med hot om publicering och konkurs, även om användningen av betalningskrav med konkurshot vid tidpunkten när propositionen skrivs enligt lagen om temporär ändring av 2 kap. 3 § i konkurslagen inte tillåts. På grund av den särskilda noggrannhet som krävs i samband med användning av tratta kan användningen kräva större arbetsmängd av den som driver in en fordran än övriga indrivningsåtgärder. De indrivningskostnader som uppkommer vid dessa indrivningsåtgärder är i regel högre än kostnader som andra indrivningsåtgärder medför.

Företags tillfälliga oförmåga på grund coronavirussituationen att betala sina skulder när de förfaller kan till följd av höga indrivningskostnader leda till ännu större betalningssvårigheter. Speciellt små och medelstora företag kan riskera att drivas till betalningssvårigheter på grund av höga indrivningskostnader, för deras ekonomiska resurser är i allmänhet mindre, och därför är effekten av kostnadernas belopp på deras ekonomiska situation större. En skälig nivå på indrivningskostnaderna kan utgående från nuvarande lagstiftning inte tryggas i alla fall vid indrivning av företagsfordringar och andra liknande fordringar där bestämmelserna om konsumentfordringar inte tillämpas.

På grund av betalningssvårigheter som beror på coronavirussituationen är det motiverat att temporärt reglera mer ingående om indrivningskostnaderna även för dessa fordringars del, men dock med beaktande av EU-lagstiftningen som beskrivs ovan i avsnitt 2.1.1.4. Behovet och ändamålsenliga sätt att enligt den skrivning i regeringsprogrammet för Sanna Marins regering (s. 83) reglera maximibeloppen för indrivningskostnader genom belopp i euro för andra än konsumentfordringar genom permanent lagstiftning bedöms separat senare.

3 Målsättning

Till följd av företags betalningssvårigheter i anslutning till coronavirusläget är det sannolikt att en grupp företag kommer att dröja med betalning av fakturor och skulder på det sätt som beskrivs i avsnitt 1.1. Frivillig indrivning av fakturor och skulder kan därför dra ut på tiden, och kostnaderna för indrivningen kan för sin del försvaga företagens ekonomiska situation trots att undantagsförhållanden inte längre råder. Syftet med propositionen är att underlätta företagens situation och att i övrigt undvika att företags betalningssvårigheter förvärras genom att säkerställa att indrivningskostnaderna också för andra fordringar än konsumentfordringar är lägre än i nuläget, i synnerhet eftersom framtidsutsikterna på grund av coronavirussituationen ännu kan anses osäkra. Ett mål är även att begränsa användningen av tratta vid indrivningen av företagsfordringar på grund av de olägenheter anteckningar om betalningsstörning medför för företag. Målet är till den delen att skydda speciellt företag i den ekonomiskt sett mest sårbara ställningen. Sådana kan t.ex. vara särskilt företag för vilkas skyldigheter fysiska personer enligt lagen ansvarar personligen för samt företag med liten omsättning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Allmänt

I propositionen föreslås temporära åtstramningar i indrivningslagen till den del det är frågan om indrivning av andra än konsumentfordringar. I lagen, som avses bli temporär, föreslås bestämmelser om maximibelopp i euro för indrivningskostnader, tidsgränser och maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning, gäldenärens totalkostnadsansvar och för vissa gäldenärens del även förbud mot eller begränsning av trattaindrivning. Regleringen som föreslås är i linje med den reglering som redan i nuläget gäller konsumentfordringar i indrivningslagen, men här har speciellt särdragen vid indrivning av sådana fordringar där gäldenären är ett företag beaktats.

En temporär reglering av indrivningskostnader som är mer detaljerad och striktare än i nuläget även vid indrivning av andra än konsumentfordringar är motiverad, för coronavirussituationen har medfört betalningssvårigheter för företag, och det är även sannolikt att svårigheterna fortsätter trots att undantagstillståndet är över. Trots att målet är att speciellt ingripa i indrivningen av sådana fordringar där gäldenären är ett företag och för sin del främja att företagen klarar sig ur den svåra situationen är det inte ändamålsenligt att begränsa de föreslagna bestämmelsernas tillämpningsområde utgående från om gäldenären bedriver näringsverksamhet eller om den fordran som ska drivas in hör till näringsverksamhet som gäldenären utövar. Med en sådan begränsning blir gäldenärer som inte anses som näringsidkare utanför lagstiftningen, trots att de kan vara i behov skydd på samma sätt som näringsidkare. Med beaktande även av att det föreslås att indrivningskostnaderna fastställs på en skälig nivå såväl med tanke på gäldenärer som borgenärer är det motiverat att tillämpningsområdet för de föreslagna bestämmelserna utöver fordringar där gäldenären är ett företag också ska omfatta fordringar som inte är konsumentfordringar.

I propositionen har man också beaktat tryggheten av effektiviteten för indrivningen, i synnerhet på grund av att också små och medelstora företag har ställning som borgenär, för vilka det kan vara särskilt viktigt att snabbt få betalning för skulden. När effektiva indrivningsmetoder står till buds och skäliga kostnader kan krävas för indrivningsåtgärderna, finns det förutsättningar för att indrivningen av fordringarna ska lyckas.

Förslag om maximibelopp för indrivningskostnader enligt åtgärd

Enligt propositionen ska man för andra än konsumentfordringar kunna kräva högst ett belopp som anges i lag för indrivningsåtgärder som tas ut av gäldenären. Såsom vid konsumentfordringar ska maximibeloppen i euro per åtgärd gälla kostnader som tas ut för betalningspåminnelser, betalningskrav, betalningsplaner och förlängningar av betalningstiden. Vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordran får även tratta och betalningsuppmaning med konkurshot användas som indrivningsåtgärd. För säkerställande av en effektiv reglering föreslås det att det fastställs maximibelopp även för de indrivningskostnader som krävs för dessa indrivningsåtgärder.

Den kostnadsnivå som föreslås innebär en lättnad i maximibeloppen för indrivningskostnader med beaktande av tillsynsmyndighetens, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, beslutspraxis om skäliga indrivningskostnader och justitieministeriets utredning om fordringsmål. De ovan nämnda omständigheterna har klarlagts ovan i avsnitt 2.1.2 och 2.1.3. Vid fastställandet av den föreslagna kostnadsnivån har man också beaktat perspektivet för borgenärerna och de

aktörer som utför indrivning; de föreslagna maximibeloppen är märkbart högre än vid indrivning av konsumentfordringar.

Trots att målet enligt vad som konstaterats ovan är att genom propositionen särskilt ingripa i indrivningen av sådana fordringar där gäldenären är ett företag och för sin del främjar möjligheterna att klara av en svår situation, förutsätter lagstiftningens logik och opartiskhet att den föreslagna kostnadsregleringen utöver företagsfordringar också gäller andra fordringar där gäldenären är någon annan än en konsument, såsom ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse.

Det är även skäl att notera att de föreslagna bestämmelserna om maximibelopp för indrivningskostnader inte påverkar borgenärens rätt enligt 10 e § att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnaderna om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Den paragrafen grundar sig på direktivet om sena betalningar som man inte får avvika från till borgenärens nackdel i nationell lagstiftning, och det föreslås därför inte i denna proposition att den ska ändras. Om borgenären kräver standardersättning av gäldenären har borgenären rätt att få ersättning för andra skäligena indrivningskostnader som borgenären har endast till den del deras belopp överskrider beloppet för standardersättningen.

De maximibelopp som föreslås är inte ovillkorliga, utan man kan avvika från dem enligt de grunder som anges i lag. Då kan de verkliga indrivningskostnaderna krävas av gäldenären. Vid indrivning av en direkt utsökningsbar fordran får maximibeloppen dock inte överskridas. Uteslutandet av direkt utsökningsbara fordringar från möjligheten till avvikelser anses vara motiverat, eftersom indrivningen av sådana fordringar kan fortsätta genom rättslig indrivning utan verkställighetsgrund.

Förslag om tidsgränser för indrivningsåtgärder

Enligt propositionen ska det i lagen tas in bestämmelser om tidsgränser mellan indrivningsåtgärder vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar. Tidsgränsen på 7 dagar som föreslås ska gälla nya betalningspåminnelser och betalningskrav som lämnas skriftligen eller på något annat varaktigt sätt. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att gäldenären har tillräckligt med tid mellan indrivningsåtgärderna att göra anmärkningar eller betala före följande eventuella indrivningsåtgärder. Syftet är också att förhindra att indrivningskostnaderna blir otillbörligt höga för att indrivningsåtgärder verkställs med oskäligt korta intervall. Bestämmelserna avviker i fråga om den valda tidsgränsen från bestämmelserna om tidsgränser för konsumentfordringar. När man fattade beslut om dessa bestämmelser beaktades, att det i affärsrelationer kan vara ytterst viktigt för borgenären att indrivningen är snabb och effektiv, och därför anses det motiverat med en tidsgräns på 7 dagar i stället för de 14 dagar som föreskrivits för konsumentfordringar.

Dessutom föreslås det att indrivningskostnader för förlängning av betalningstid får krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar. Till den delen är målet att förhindra att gäldenärens kostnadsansvar ökas i onödan genom att upprepade gånger ta ut kostnader för mycket korta förlängningar av betalningstiden, vilket i praktiken endast medför obetydlig nytta för gäldenären.

Förslag om maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning

Enligt propositionen ska antalet betalningskrav, trattor, betalningsuppsmaningar med konkurshot och betalningsplaner som berättigar till kostnadsersättning för indrivning av andra fordringar än

RP 191/2020 rd

konsumentfordringar begränsas. För att till den delen säkerställa effektiviteten av regleringen om indrivningskostnader föreslås det i propositionen att det i regel får krävas indrivningskostnader för högst två betalningskrav, en tratta och ett betalningskrav med konkurshot av en gäldenär. Om indrivningen av en fordran fortsätter med tratta får indrivningskostnader av gäldenären dock krävas för endast ett betalningskrav. Huvudregeln är likaså att det av gäldenären får krävas kostnader för högst en betalningsplan. I fråga om fordringar upp till ett visst belopp får kostnader dock enligt propositionen krävas för två betalningsplaner.

Förslag om gäldenärens totalkostnadsansvar

Enligt propositionen ska det av gäldenären få krävas högst det belopp för indrivningsåtgärder som anges i lag för andra fordringar än konsumentfordringar. Det är motiverat att som utgångspunkt för totalkostnadsansvaret ta de belopp för de skäligen kostnader för indrivningsåtgärder som i revideringen av indrivningslagen 2013 ansågs ingå i en korrekt indrivningsprocess för konsumentfordringar. Vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar kan man också använda sig av tratta och betalningsuppmaning med konkurshot, vilket dock bör beaktas som en höjande faktor när det föreskrivs om det totala kostnadsansvaret.

Maximiantalen föreslås motsvara det sammanlagda beloppet av de maximikostnader som tas ut för två betalningspåminnelser, en betalningsplan och två betalningskrav, eller om tratta används vid indrivningen, för ett betalningskrav i stället för två och för en tratta förhöjt med 15 % av den totala summan för de maximikostnader som ska tas ut avrundat till det närmaste beloppet på ett jämnt tiotal. Om det gäller en fordran där kapitalet överstiger 500 euro ska maximibeloppet utöver de andra indrivningsåtgärderna också omfatta den maximikostnad som tas ut för en betalningsuppmaning med konkurshot. Det spelrum på 15 % som föreslås är avsett att täcka de skäligen kostnaderna för eventuella andra behövliga indrivningsåtgärder. I praktiken kan det förekomma variationer när det gäller vilken typ av kostnader för indrivningsåtgärder som det totala beloppet av indrivningskostnaderna i varje enskilt fall består av.

I undantagsfall får högre indrivningskostnader än de föreslagna maximibeloppen krävas av gäldenären. Möjligheten till avvikelse ska inte gälla direkt utsökningsbara fordringar, för indrivningen av sådana fordringar kan fortsätta genom rättslig indrivning utan verkställighetsgrund, och det är därför inte ur gäldenärens perspektiv korrekt att låta kostnader för frivillig indrivning öka över de föreslagna maximibeloppen. Bestämmelserna om maximikostnader begränsar inte borgenärens rätt till standardsättning.

Begränsning av trattaindrivning

I propositionen föreslås det även att trattaindrivning förbjuds för vissa gäldenärens del även i fråga om andra fordringar än konsumentfordran. Att använda tratta för indrivning av sådana fordringar ska enligt propositionen för det första vara förbjudet om gäldenären är en enskild näringsidkare, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag. I dessa företagsformer är en privatperson personligen ansvarig för företagets skulder. Höga indrivningskostnader försämrar inte bara företagets ekonomiska ställning utan också privatpersonens ekonomiska ställning. Anteckningar om betalningsstörningar för sådana företag kan medföra betydande olägenheter för både företaget och den privatperson som ansvarar för företaget. Det anses därför motiverat att temporärt förbjuda användningen av tratta för indrivning av sådana företags fordringar. Dessutom gäller det föreslagna trattaförbudet privatpersoners fordringar när det inte är fråga om en konsumentfordran t.ex. på grund av att fordran har uppkommit i näringsverksamhet som redan upphört.

Med anledning av kommentarerna om utkastet till proposition föreslås begränsningar i användningen av tratta också när gäldenären är ett aktiebolag med liten omsättning. I små aktiebolag baserar sig verksamheten ofta på en eller två personers arbetsinsats och ägande, och ägarna är ofta på grund av borgen eller andra förbindelser också personligen ansvariga för bolagets skulder. När det gäller behovet av skydd jämfälls sådana aktiebolag med personbolag och enskilda näringsidkare. Det föreslås att omsättningsgränsen ska vara 100 000 euro, vilket innebär att den föreslagna trattabegränsningen enligt Skatteförvaltningens uppgifter för 2018 kommer att omfatta cirka 167 529 aktiebolag, jämfört med att antalet aktiebolag sammanlagt uppgår till 259 924. I beräkningen ingår också de bolag som inte alls hade verksamhet under räkenskapsperioden i fråga. Antalet sådana bolag var under nämnda år 105 922.

Eftersom tratta är ett viktigt påtryckningsmedel vid frivillig indrivning, anses det däremot inte motiverat att användningen av tratta förbjuds eller begränsas ens tillfälligt i fråga om aktiebolag med större omsättning. När det gäller andra sammanslutningar är det enligt uppgifter från Suomen Asiakastieto Oy sällsynt att tratta används vid indrivning, och därför finns det inte något behov av att föreslå förbud mot eller begränsning av användningen av tratta i fråga om dem.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Konsekvenser för statsfinanserna

Propositionen påverkar inte statsfinanserna. De föreslagna ändringarna görs inom ramarna för de anslag och årsverken som ingår i rambesluten för statsfinanserna och i statsbudgeten.

Konsekvenser för gäldenärer

De bestämmelser om indrivningskostnader och användning av tratta som föreslås gäller temporärt, så de får mer begränsade konsekvenser än permanenta bestämmelser skulle få för de gäldenärens situation vilkas fordringar omfattas av bestämmelsernas tillämpningsområde.

De föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader tryggar effektivare än i nuläget det att indrivningskostnader inte kan samlas in som självändamål och att beloppet för dem inte blir oskäligt högt i förhållande till skuldens kapital. De föreslagna bestämmelserna gäller enligt redogörelsen i avsnitt 4.1 såväl fordringar där gäldenären är ett företag som andra fordringar som inte är konsumentfordringar. Trots att det till tillämpningsområdet för de bestämmelser som föreslås således också hör fordringar där gäldenären är till exempel ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse som inte bedriver näringsverksamhet antas det att de viktigaste positiva konsekvenserna gäller företag. Att de högsta indrivningskostnaderna skärs ner hjälper företaget att förbli livskraftiga trots coronavirusepidemins konsekvenser, vilket kan ha positiva konsekvenser också för sysselsättningen. De föreslagna bestämmelserna har en positiv inverkan också på de privatpersoner i fråga om vilka den fordran som ska drivas in har uppkommit i näringsverksamhet som redan upphört och indrivningen av fordran således inte omfattas av bestämmelserna om konsumentfordringar.

Risken finns att de maximibelopp som föreslås i praktiken kan bli standardbelopp. Fördelen är även i det fallet ur gäldenärens synvinkel att det inte längre är tillåtet att kräva de allra högsta indrivningskostnaderna.

Enligt Patent- och registerstyrelsens statistik fanns den 1 juli 2020 totalt 616 124 företag antecknade i handelsregistret. Av dem var 261 257 aktiebolag, 222 053 enskilda näringsidkare, 25 788 kommanditbolag, 9 056 öppna bolag och 3 685 andelslag. Enligt det som konstateras

ovan hör enligt förslaget också till exempel bostadsaktiebolag, föreningar och stiftelser till tillämpningsområdet för de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader. Enligt Patent- och registerstyrelsens statistik fanns det 89 413 bostadsaktiebolag, 561 föreningar och 46 stiftelser. För föreningars och stiftelsers del måste det beaktas att skyldigheten att registrera dem i handelsregistret inte gäller alla föreningar och stiftelser.

Enligt den utredning som Suomen Perimistoimistojen liitto ry gjort fick dess medlemsföretag 2019 cirka 10,2 miljoner indrivningsuppdrag, och av dem var cirka 20 %, det vill säga cirka 2 miljoner, företagsfordringar. Enligt Suomen Perimistoimistojen liitto ry har det bland de ovan nämnda företagsfordringarna funnits gäldenärer som utöver aktiebolag, enskilda näringsidkare, öppna bolag, kommanditbolag och andelslag varit till exempel bostadsaktiebolag och föreningar, men i talen kan det saknas till exempel privatpersoner som gäldenärer som är föremål för indrivning i någon annan egenskap än som konsumenter. Det har inte funnits tillgänglig information om totalbeloppen för de fordringar som kommer att omfattas av de föreslagna bestämmelserna om kostnader.

Trots att det föreslås att maximibeloppen för indrivningskostnaderna för andra än konsumentfordringar ska begränsas ska indrivningskostnaderna också efter reformen vara på en sådan nivå att de inte uppmuntrar till fortsatt betalningsförsummelse. Förslagen bedöms således inte ge upphov till negativa konsekvenser för gäldenärers betalningsmoral.

Med beaktande av nivån på de föreslagna beloppen för maximikostnader och det att regleringen gäller endast temporärt bedöms det på motsvarande sätt att borgenärerna inte ändrar sin förfaringssätt så att de märkbart oftare än i nuläget börjar kräva den standardersättning som fastställs i lagen, och att den reglering som föreslås därigenom skulle få negativa konsekvenser för gäldenärernas ställning.

De föreslagna begränsningarna av trattandrivning kan bedömas ha en positiv inverkan på hur de företag och personer som omfattas av begränsningarna klarar av den ekonomiskt utmanande och exceptionella situationen. Antalet trattaprotester har enligt uppgifter från Suomen Asiakastieto Oy ökat jämfört med 2019. Till antalet har 54 000 trattor protesterats före vecka 34 innevarande år, medan 47 500 trattor hade protesterats före vecka 34 år 2019. Det är inte känt hur stor andel av dessa som gäller företag och personer som kommer att omfattas av de föreslagna bestämmelserna.

Konsekvenser för borgenärer, företag i indrivningsbranschen och upprätthållare av kreditupplysningsregister

Förslaget får inga direkta konsekvenser för avtal mellan borgenärer och indrivningsföretag som uppdragstagare, för regleringen hindrar inte uppdragstagaren från att av borgenären kräva det penningbelopp i indrivningskostnader som avtalats mellan parterna. Om borgenären och det indrivningsföretag som är uppdragstagare har avtalat om högre taxor än de maximibelopp som föreslås eller i övrigt om indrivningsåtgärder som avviker från bestämmelserna i lagen som föreslås får parterna sinsemellan förhandla om huruvida avtalet ska ändras så att det överensstämmer med de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader eller om avtalet ska bibehållas oförändrat. I det första fallet medför den föreslagna regleringen ogynnsamma konsekvenser för indrivningsföretag, medan konsekvenserna i det andra fallet gäller borgenären som får ansvaret för de indrivningskostnader som överstiger lagens maximibelopp.

Vid justitieministeriet har beloppen för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar utretts utgående från uppgifter om avgöranden av fordringsärenden som inletts som summariska tvistemål. Enligt utredningen var de första kostnaderna för den

RP 191/2020 rd

översta fjärdedelen av indrivningsåtgärderna för betalningspåminnelsernas del 20 euro, för betalningskrav 110 euro, för tratta 250 euro, för betalningsplan 50 euro och de totala kostnaderna för indrivning 309 euro. Enligt utredningen var den högsta kostnaden för ett enskilt betalningskrav över 580 euro. De högsta totalkostnaderna för indrivning översteg 1 000 euro. När man enligt de bestämmelser som föreslås får kräva högst 10 euro för betalningspåminnelse, för betalningskrav 50 eller 80 euro beroende på fordrans kapital, för tratta 100 euro, för betalningsplan 30 eller 60 euro beroende på fordrans kapital och som total indrivningskostnad 230 eller 410 euro beroende på fordrans kapital är det klart att den reglering som nu föreslås kommer att få konsekvenser för de indrivningsföretag och borgenärer för vilkas fordringar man vid indrivningen har krävt indrivningskostnader av gäldenären som överstiger det som nu föreslås. I sista hand beror fördelningen av konsekvenserna av bestämmelserna om indrivningskostnaderna på indrivningsföretagens och borgenärernas kommersiella lösningar.

Vid bedömningen av konsekvenserna av bestämmelserna om indrivningskostnader bör det dessutom beaktas att indrivningslagen i fråga om andra fordringar än konsumentfordringar inte utgör något hinder för att de medel som fås av gäldenären först allokeras till betalning av indrivningskostnaderna och först därefter till betalning av skulden och räntan på den. Om gäldenären endast kan betala en del av sina skulder, bidrar skäliga indrivningskostnader således till att borgenären kan få en större betalning för sin fordran än om indrivningskostnaderna var högre.

Enligt uppskattningar av Finanssiala ry och Finlands Näringsliv rf kan sänkningen av indrivningskostnaderna leda till att avgifterna fördröjs, när påföljderna för att avgifter inte betalas är lindrigare. Om antalet fördröjningar skulle öka avsevärt, skulle enligt dessa aktörer de kapitalkrav öka som förutsätts av bankerna i den solvenslagstiftning som är bindande för dem när de förväntade kreditförlusterna ökar. I enlighet med vad som konstaterats ovan förväntas de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader inte inverka på gäldenärernas betalningsmoral och således inte ha någon betydande inverkan på dröjsmålet med betalningarna.

De ändringar som nu föreslås, speciellt bestämmelserna om maximibelopp och tidsgränser för indrivningskostnader, kräver ändringar i borgenärs och indrivningsföretags datasystem utöver när bestämmelserna träder i kraft även när de har upphört att gälla. De kan också bli tvungna att förnya avtal och blanketter för standardavtal. Dessa åtgärder medför kostnader av engångsnatur för borgenärer och indrivningsföretag. Ändringarna kommer troligen även att förutsätta att utbildning ordnas för personalen. Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry bedömer att den temporära lagen medför kostnader på cirka 100 000–200 000 euro för en enskild indrivningsbyrå. I den summan har man enligt de uppgifter som erhållits beaktat ändringar i datasystem, testning av systemen, behov av utbildning och ökat manuellt arbete. De ändringar som föreslås kan ge upphov till kostnader även på grund av ändringar i integrationen mellan borgenärs och indrivningsföretags system.

Dessutom kan merarbete och merkostnader orsakas enskilda företag också av den lagstadgade skyldigheten att underrätta den andra avtalsparten om ändringar i avtalsvillkoren. Bestämmelser om en sådan skyldighet finns i 93 § 4 mom. i elmarknadslagen (588/2013) och 78 § 5 mom. i naturgasmarknadslagen (587/2017). Kostnaderna för en eventuell anmälningsskyldighet uppskattas dock vara små, eftersom ändringar i avtalsvillkoren enligt motiveringarna till de nämnda momenten (RP 20/2013 rd, s. 127 och RP 50/2017 rd, s. 118) kan meddelas t.ex. i samband med fakturan.

Begränsningen av användning av tratta kommer att påverka de indrivningsföretag och borgenärer som driver in fordringar av företag och personer som omfattas av regleringen. Den föreslagna regleringen avlägsnar tillfälligt trattor från urvalet av indrivningsmetoder när gäldenären

är en privatperson vars fordran inte är en konsumentfordran eller gäldenären är en enskild näringsidkare eller ett personbolag. När det gäller aktiebolag med liten omsättning minskar trattans betydelse som påtryckningsmedel, eftersom den inte får publiceras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret. Begränsningen av användning av tratta på det föreslagna sättet kan också försvåra bedömningen av kreditrisken i avsaknad av uppgifter som annars ska föras in i kreditupplysningsregistret.

Den begränsning av trattaindrivning som föreslås kan medföra behov av ändringar för dem som upprätthåller kreditupplysningsregister för att säkerställa att det inte antecknas tratta i kreditupplysningsregistret för sådana företag och personer för vilka det är förbjudet att använda tratta vid indrivning, eller för vilka det är förbjudet att anteckna tratta i kreditupplysningsregistret enligt förslaget

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

De föreslagna ändringarna ökar i viss utsträckning arbetsmängden vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland, eftersom verket utöver av att övervaka att regleringen iakttas bland annat ska ge registrerade indrivningsföretag anvisningar om regleringens innehåll. Att maximibeloppen på indrivningskostnader, antalet indrivningsåtgärder som ska ersättas, tidsgränserna, totalkostnadsansvaret och begränsningen av användningen av tratta för andra än konsumentfordringar fogas till lagen skapar klarhet och underlättar temporärt övervakningen av att lagen iakttas jämfört med nuläget, vilket å andra sidan kan bedömas minska myndighetens arbetsmängd. När regleringen träder i kraft kan arbetsmängden vid regionförvaltningsverket dock tillfälligt öka på grund av det eventuellt ökade antalet anmälningar och det behov av extra övervakning som detta medför. En noggrannare lagstiftning än tidigare kan på längre sikt minska antalet anmälningar till tillsynsmyndigheten. Detta beror för sin del på hur väl indrivningsbolagen tillägnar sig den nya temporära regleringen. Sammantaget har förslagen ingen märkbar konsekvens för tillsynsmyndighetens verksamhet eller för behovet av resurser, och därför bedöms de inte medföra något behov av tilläggsresurser för myndigheten.

Konsekvenser för domstolarna och Utsökningsverket

De föreslagna ändringarna kräver inte ändringar i tingsrätternas datasystem med tanke på de situationer där fordringsärenden som hör till tillämpningsområdet för den temporära lagstiftningen slutar i domstol. Det finns emellertid behov av att ge både de indrivningsbyråer som använder systemet Santra och de som använder e-tjänsten Riiveli anvisningar om att komplettera kravfältet med de tilläggsuppgifter om indrivningsåtgärder som behövs.

Med tanke på nivån på de maximibelopp för ersättning för indrivningskostnader och de maximala antalen indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning samt den reglering som gäller tidsgränser för indrivningsåtgärder enligt förslaget är det inte sannolikt att borgenärer överför fordringar till domstol eller utsökning i ett tidigare skede än vanligt eller på något annat sätt märkbart ändrar sina förfaringsätt. För borgenären är sannolikt resultatet av indrivningen viktigare än hur stor ersättning av indrivningskostnaderna borgenären är berättigad att kräva av gäldenären. Därför är det inte troligt att borgenärerna som följd av en ändring av bestämmelserna om indrivningskostnader skulle låta bli att genomföra framgångsrika indrivningsåtgärder för frivillig indrivning.

Begränsningen av användningen av tratta kan leda till att fordringarna på de gäldenärer som kommer att omfattas av regleringen överförs till rättslig indrivning i ett tidigare skede. När man emellertid beaktar att regleringen blir temporär kan det antas att förfarandet inte väsentligen ökar överförandet av fordringar till rättslig indrivning.

I övrigt är det svårt att exakt bedöma den temporära lagens konsekvenser för domstolarnas arbetsmängd, eftersom arbetsmängden vid sidan av annat påverkas av hur väl borgenärerna tillägnar sig den nya temporära regleringen. Lagen bedöms tillfälligt öka arbetsmängden för speciellt kanslipersonal men också för rättskipningspersonal vid de tingsrätter där summariska tvistemål behandlas, eftersom domstolen på tjänstens vägnar bör säkerställa att det belopp för indrivningskostnader som det krävs att den svarande betalar inte överskrider de gränser som bestäms i lag och vid behov förkasta krav genom dom. Arbetsmängden ökar till denna del marginellt för att indrivningsåtgärder kan infalla delvis under tiden före lagens ikraftträdande, tiden när lagen är i kraft och tiden då lagen inte längre är i kraft då den reglering som för tillfället är i kraft ska beaktas. Man kan anta att speciellt domares och tingsnotariers arbetsmängd kan öka också bland annat på grund av behovet av anvisningar till kanslipersonal. Inledandet av tillämpningen av den nya regleringen underlättas å andra sidan av att bestämmelserna till strukturen till stor del motsvarar bestämmelserna om indrivningskostnader vid konsumentfordringar som redan länge tillämpats i domstolarna. Det kan dock delvis vara svårare att kontrollera indrivningskostnaderna i domstol än i fråga om konsumentfordringar, till exempel när det gäller de grunder på vilka olika maximigränser kan överskridas på grund av faktiska åtgärder och kostnader.

Enligt uppgifter från Suomen Asiakastieto Oy avkunnades år 2019 sammanlagt 308 449 tredskodomar i fordringsmål mot personer och 12 013 domar mot företag. Merparten av de förstnämnda domarna gäller konsumentfordringar. Eftersom de ändringar som nu föreslås är temporära och eftersom de gäller andra fordringar än konsumentfordringar kan man som helhet bedöma att genomförandet av förslagen inte kräver ökade resurser för tingsrätterna.

Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för Utsökningsverkets verksamhet bl.a. på grund av att det i propositionen inte föreslås några ändringar i beloppet av de indrivningskostnader som är direkt utsökningsbara. Propositionen förutsätter inte att utsökningsmyndighetens resurser ökas.

5 Alternativa handlingsvägar

Lagstiftning om indrivningskostnader

Utgångspunkten för beredningen av propositionen var att bestämmelserna om konsumentfordringar ska tillämpas som sådana även på fordringar där gäldenärerna är små och medelstora företag. Det alternativet visade sig dock inte vara ändamålsenligt till innehållet och inte heller till sitt tillämpningsområde.

Den viktigaste orsaken till att det inte föreslås i propositionen att bestämmelserna om konsumentfordringar tillämpas som sådana är den 10 e § som genom en lagändring fogades till indrivningslagen 2013 för genomförande av direktivet om sena betalningar. Enligt 10 e § har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro i standardersättning av indrivningskostnaderna när vissa villkor uppfylls. Om de bestämmelser som gäller indrivningskostnader för konsumentfordringar skulle tillämpas som sådana på företagsfordringar skulle risken ha varit att borgenärer till åtskillnad från i nuläget i vid utsträckning skulle ha börjat kräva standardersättning speciellt vid fortlöpande skuldförhållanden och att detta även efter den temporära lagens giltighetstid skulle ha blivit den huvudsakliga handlingsmodellen. Bland annat av den orsaken har det inte ansetts motiverat att maximibeloppen för indrivningskostnaderna ska vara lika låga som maximibeloppen för indrivningskostnader vid konsumentfordringar. En lite lättare reglering om indrivningskostnader för konsumentfordringar förordas även av att det i förhållanden mellan företag typiskt sett råder mer omfattande avtalsfrihet och å andra sidan av behovet att säkerställa indrivningens effektivitet också i coronavirussituationen med speciellt beaktande av att små och medelstora företag också kan vara borgenärer i förhållande till andra företag.

RP 191/2020 rd

Vid övervägandet av tillämpningsområdet för regleringen var ett alternativ att en temporär reglering av indrivningskostnader skulle tillämpas endast på företag vilkas omsättning understiger ett visst belopp i euro när indrivningen inleds. Man avstod från alternativet att koppla en omsättningsgräns till lagstiftningen eftersom den konstaterades vara besvärlig att tillämpa i praktiken. Det skulle också ha medfört tilläggskostnader för de företag som bedriver indrivning att skaffa aktuell information om omsättningen och därför tryck på att fastställa högre maximibelopp för indrivningskostnaderna än vad som nu föreslås.

När tillämpningsområdet övervägdes i beredningsskedet fanns också ett alternativ där den temporära regleringen om indrivningskostnader skulle gälla endast fall där näringsidkare driver in fordringar som uppstått i näringsverksamhet som en annan näringsidkare bedriver. Det skulle emellertid ha inneburit att till exempel fordringar som ska drivas in av föreningar och bostadsaktiebolag, som inte heller i nuläget omfattas av definitionen av konsumentfordringar, skulle ha blivit helt utanför tillämpningsområdet för en exaktare och mer gäldenärvänlig reglering, vilket inte ansågs logiskt.

Begränsning av användandet av tratta

I propositionen föreslås att förbudet mot användning av tratta ska gälla endast privatpersoner, enskilda näringsidkare, öppna bolag och kommanditbolag. Dessutom föreslås bestämmelser om att en tratta inte får publiceras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret, om omsättningen eller motsvarande intäkter för det aktiebolag som är gäldenär under den senast avslutade räkenskapsperioden understiger 100 000 euro och en utredning om detta lämnas innan trattan publiceras eller anmäls. Enligt propositionen är det inte heller tillåtet att publicera eller anmäla en tratta, om det aktiebolag som är gäldenär till avsändaren av trattan innan trattan publiceras eller anmäls lämnar en utredning enligt vilken räkenskapsperioden är bolagets första.

I beredningsskedet övervägdes bland annat ett totalförbud mot användning av tratta. Tratta kan anses vara ett viktigt tidigt påtryckningsmedel vid indrivning, och därför är det inte motiverat att i alla situationer ens tillfälligt förbjuda användning av den. I fråga om begränsning av användning av tratta i fråga om aktiebolag övervägdes under beredningen också att regleringen skulle omfatta t.ex. sådana aktiebolag vars omsättning är högst 200 000 eller 400 000 euro. Enligt Skatteförvaltningens bokslutsuppgifter för 2018 som gäller sammanslutningar skulle då 190 332 aktiebolag i det förstnämnda fallet och 211 324 aktiebolag i det sistnämnda fallet ha omfattats av regleringen. Begränsningarna i användningen av tratta skulle i det första fallet ha gällt 73 % och i det senare fallet 81 % av aktiebolagen. Man beslutade inte att föreslå dessa högre omsättningsgränser, eftersom det inte är motiverat att ens tillfälligt begränsa användningen av tratta i så stor utsträckning, särskilt med tanke på att det kan vara ett litet eller medelstort företag som är borgenär.

I fråga om aktiebolag med liten omsättning övervägdes också att de skulle ha omfattats av samma bestämmelser som enskilda näringsidkare och personbolag, varvid man inte ens skulle ha fått sända en tratta till dessa bolag. Eftersom det i praktiken skulle vara svårt för borgenären eller uppdragstagaren att i alla situationer på förhand få en utredning om omsättningen för det aktiebolag som är gäldenär, beslutade man sig för att föreslå bestämmelser enligt vilka det är tillåtet att sända en tratta till aktiebolag oberoende av deras storlek, men att det på basis av en utredning som fås från gäldenären nödvändigtvis inte är tillåtet att publicera trattan eller anmäla den för anteckning i kreditupplysningsregistret.

6 Specialmotivering

3 b §. *Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar.* I paragrafen anges hur mycket som får krävas av gäldenären för andra fordringar än konsumentfordringar för de indrivningsåtgärder som räknas upp i 1 mom. Enligt vad som klarläggs ovan i avsnitt 4.1 ska paragrafen, utöver fordringar där gäldenären är ett företag, även gälla fordringar där gäldenären är till exempel ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse.

Paragrafen motsvarar till strukturen till stor del 10 a § i lagen där det föreskrivs om maximibelopp för indrivningskostnader vid konsumentfordringar. Till åtskillnad från 10 a § 1 mom. ska den föreslagna paragrafens 1 mom. inte innehålla särskilda bestämmelser om indrivningskostnader för direkt utsökbara fordringar.

Beloppen i den föreslagna paragrafen är maximibelopp, och de kostnader som tas ut ska i de enskilda fallen alltid uppfylla även kraven på skäliga indrivningskostnader som ställs i 10 § 1 mom. Vid fastställandet av de åtgärds-specifika maximibeloppen har det beaktats att indrivningskostnaderna för andra fordringar än konsumentfordringar bör sänkas temporärt för att nå de mål som avses i 3 avsnittet.

I maximibeloppen i paragrafen ingår även mervärdesskattens andel när den får tas ut av gäldenären.

Enligt 1 mom. 1 punkten får man för en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse kräva högst 10 euro. Med annat varaktigt sätt avses enligt 3 a § 2 mom. lämnande av ett meddelande till mottagaren personligen, antingen skriftligen eller elektroniskt, så att mottagaren kan spara och återge det i oförändrad form.

Enligt momentets 2 punkt graderas maximibeloppet för de kostnader som tas ut för ett betalningskrav som innehåller uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt beroende på om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller om det är högre. Med graderingen strävar man efter att indrivningskostnaderna ska vara lägre när fordrans kapital är lägre och på motsvarande sätt kan indrivningskostnaderna vid behov vara högre när kapitalet är högre. Enligt momentets 2 punkt underpunkt a är maximibeloppet för indrivningskostnaderna 50 euro när fordrans kapital uppgår till högst 500 euro. Enligt momentets 2 punkt underpunkt b är maximibeloppet 80 euro när fordrans kapital överstiger 500 euro.

Enligt momentets 3 punkt får högst hälften av det belopp som anges i 2 punkten underpunkterna a eller b krävas om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran. Om flera betalningskrav lämnas för en och samma fordran blir kostnaderna för de senare betalningskraven lägre på grund av att arbetsmängden för dem vanligtvis är mindre än för den första gången, eftersom merparten av arbetet i ärendet hänför sig till mottagandet av indrivningsuppdraget. Därför föreslås det att om det är fråga om ett nytt betalningskrav för en och samma fordran får högst hälften av maximibeloppet för kostnaderna för det första betalningskravet krävas.

Enligt momentets 4 punkt får för ett betalningskrav som innehåller uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt krävas högst 10 euro om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i registerlagen. Vissa borgenärer anlitar för indrivning av sina fordringar aktörer som bedriver indrivningsverksamhet som hör till samma ekono-

miska helhet som borgenären. Sådana aktörer som bedriver indrivningsverksamhet är enligt registerlagen befriade från skyldigheten att registrera sig. Det föreslås att en bestämmelse fogas till lagen enligt vilken en aktör som bedriver indrivningsverksamhet och hör till samma concern som borgenären inte får kräva mer kostnader för ett betalningskrav av gäldenären än vad borgenären själv får kräva för ett skriftligt betalningspåminnelse, det vill säga 10 euro. Bestämmelsen ska också gälla fall där borgenären och den som bedriver indrivning står under samma fysiska persons bestämmande inflytande.

Enligt momentets 5 punkt får man för förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran kräva högst 10 euro. Förutsättningen är att betalningstiden förlängs med minst den tid som nämns i det föreslagna 3 c § 2 mom. Med förlängning av betalningstiden avses i bestämmelsen en åtgärd på gäldenärens begäran enligt vilken gäldenären ges uppskov med betalningen av en förfallen fordran. Det kan till exempel vara fråga om att det i ett betalningskrav som sänts gäldenären satts ut ett datum före vilket en fordran ska betalas med hot om att ärendet överförs till rättslig indrivning, och datumet senare på gäldenärens begäran flyttas fram. Bestämmelsen gäller inte avtal om förlängning av kredittid eller framflyttning av förfalldag som ingåtts före fordran förfallit, för då är det inte fråga om indrivning av en förfallen fordran som hör till indrivningslagens tillämpningsområde. Det föreslagna maximibeloppet på 10 euro täcker alla kostnader som förlängningen av betalningstiden medför för borgenären, inklusive en bekräftelse på förlängning av betalningstiden som eventuellt ska sändas gäldenären och en kalkyl över det belopp som gäldenären ska betala efter den förlängda betalningstiden. Man kan alltså inte kräva någon särskild ersättning för sändande av en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningskrav i samband med förlängning av betalningstiden. Det är klart att en borgenär inte får debitera kostnader för förlängning av betalningstid som inte grundar sig på begäran av gäldenären. Det får alltså inte krävas kostnader för förlängning av betalningstid enbart på den grunden att gäldenären i verkligheten betalar en fordran senare än den utsatta dagen.

För en betalningsplan som enligt momentets 6 punkt framställts skriftlig eller på något annat varaktigt sätt som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären bestäms det maximibelopp som ska debiteras utgående från om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller mer och om betalningsplanen omfattar högst fyra poster eller mer. Enligt 6 punkten underpunkt a föreslås att det för en betalningsplan får krävas ett maximibelopp för kostnaderna på 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller om betalningsplanen omfattar högst fyra poster. Enligt 6 punkten underpunkt b är maximikostnaden 60 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster. Maximikostnaden för en betalningsplan är avsedd att täcka även sedvanliga och obetydliga ändringar av en plan såsom förlängning av betalningstid för enskilda betalningsposter eller förlängning av hela betalningstiden. Det är klart att om en betalningsplan ändras på ett väsentligt sätt kan åtgärden likställas med att utarbeta en ny plan som det kan debiteras för separat när villkoren i 3 mom. uppfylls.

Enligt 6 punkten underpunkt c är det möjligt att utöver det belopp som anges ovan i 6 punkten underpunkterna a eller b kräva 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten, om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter. Någon motsvarande reglering finns inte för konsumentfordringars del. Genom förslaget strävar man efter att avtal även med längre betalningsplaner där man tar hänsyn till gäldenärens betalningsförmåga ska vara ett beaktansvärt alternativ i stället för att indrivningen fortsätter med andra medel. Det är klart att en betalningsplan i alla situationer ska vara realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Enligt momentets 7 punkt får högst 100 euro debiteras för tratta. Till användningen av tratta hör en särskild skyldighet att vara noggrann. Därför är det motiverat att maximibeloppet för indrivningskostnaderna blir högre jämfört med för betalningskrav. Den maximala kostnad som tas ut för en tratta är densamma oberoende av om den publiceras eller anmäls för anteckning i kreditupplysningsregistret. Utgångspunkten är att kostnaden också ska täcka granskningen av ett eventuellt bokslut eller någon annan utredning som det aktiebolag som är gäldenär har lämnat in.

Enligt momentets 8 punkt får för betalningsupplmaning med konkurshot debiteras en maximikostnad på 100 euro. Om sätten att lämna betalningsupplmaning med konkurshot föreskrivs i 2 kap. 3 § i konkurslagen. Utöver den fastställda maximikostnaden ska det av gäldenären vara möjligt att kräva de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av en betalningsupplmaning. Om giltighetstiden för lagen om temporär ändring av konkurslagen förlängs med anledning av den regeringsproposition som det hänvisas till i avsnitt 2.1.1.3 och det därför inte är tillåtet att använda en betalningsupplmaning med konkurshot som ett förfarande som strider mot god indrivningssed, kommer självfallet inte heller indrivning av kostnaderna med stöd av den föreslagna punkten i fråga.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om andra sätt att lämna påminnelse än en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnat betalningspåminnelse. För dem får man kräva de faktiska kostnaderna av gäldenären. De faktiska kostnaderna får enligt momentet definieras också enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts. I praktiken gäller momentet till exempel fall där en betalningspåminnelse ges muntligt. Exempelvis behöver kostnaderna för en påminnelse som framställts per telefon inte exakt motsvara det ifrågavarande telefonsamtalens kostnader, utan det belopp som krävs av gäldenären får motsvara det genomsnittliga utgiftsbeloppet för en gäldenärs del vid telefoninkasso.

Paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse enligt vilken de faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. Mer arbete än vanligt kan orsakas till exempel av utredning av anmärkningar från gäldenären som konstaterats obefogade. Mer arbete kan orsakas också till exempel på grund av speciallagstiftning, till exempel elmarknadslagen som kräver mer arbete i samband med indrivningen. Mer arbete som berättigar till kostnadsersättning uppstår emellertid inte på grund av tillämpning av lag, till exempel lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), där det föreskrivs om tvingande förpliktelser som inte hör till indrivning av fordran för den som bedriver indrivning. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas.

Direkt utsökningsbara fordringar utgör undantag. Vid indrivning av sådana fordringar får det inte krävas högre indrivningskostnader av gäldenären än de som anges i 1 mom. Vid indrivning av direkt utsökningsbara fordringar har borgenären alltid alternativet att överföra fordran direkt till indrivning via utsökning. Därför är det inte korrekt ur gäldenärens synvinkel att låta kostnaderna öka vid frivillig indrivning.

3 c §. Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar. I paragrafens 1 mom. anges tidsgränserna för sändandet av betalningspåminnelser och betalningskrav. Att tidsgränserna iakttas är en förutsättning för att man ska kunna kräva att gäldenären betalar indrivningskostnader. Till den delen ska också för andra än konsumentford-

ringar ställas krav som hör till god indrivningssed enligt vilken onödiga kostnader inte får orsakas gäldenären, till exempel genom att fortlöpande med korta intervall sända betalningspåminnelser eller betalningskrav om avsikten är att kostnaderna för dem krävs av gäldenären.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i 10 b § att det för förlängning av betalningstiden får krävas indrivningskostnader av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

3 d §. *Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.* I paragrafen föreskrivs om maximiantalet indrivningsåtgärder som gäldenären är skyldig att ersätta vid indrivning av en och samma fordran.

Enligt paragrafens 1 mom. får vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två betalningskrav som innehåller uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst en tratta som avses i 7 § och högst en betalningsuppmaning som avses i 3 b § 1 mom. 8 punkten. Enligt samma moment får indrivningskostnader av gäldenären krävas för endast ett betalningskrav om indrivningen av en fordran fortsätter med tratta. Syftet är att gäldenärens totalkostnadsansvar inte ska bli för högt. Om giltighetstiden för lagen om temporär ändring av konkurslagen förlängs med anledning av den regeringsproposition som det hänvisas till i avsnitt 8, har bestämmelsen i det aktuella momentet om maximibeloppet för en betalningsuppmaning med konkurshot ingen betydelse, eftersom det över huvud taget inte är tillåtet att använda en sådan betalningsuppmaning.

Enligt paragrafens 2 mom. föreslås det att en begränsning tas in i lagen enligt vilken det av gäldenären huvudsakligen får krävas kostnader för högst en betalningsplan. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa att man redan när den första betalningsplanen utarbetas tillräckligt omsorgsfullt sätter sig in i gäldenärens helhetsituation, och att planen görs realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga. På så sätt kan man undvika att indrivningskostnaderna ökar i onödan genom återkommande betalningsplaner. Ersättningen för arbetsmängden på grund av längre betalningsplaner har beaktats tidigare i 3 b § 1 mom. 6 punkten underpunkt c.

Gäldenären får dock enligt det föreslagna momentet avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner om kapitalet på en fordran som ska drivas in överstiger 500 euro. Ett särskilt skäl för att ta ut kostnader för fler än en betalningsplan kan till exempel vara att gäldenären inte har kunnat följa den första betalningsplanen för att gäldenärens förhållanden efter det att betalningsplanen utarbetades har ändrats på grund av en sådan orsak som borgenären eller uppdragstagaren, utifrån den tillräckliga information de hade tillgång till, inte kunnat beakta när parterna förhandlade om betalningsplanens innehåll. Å andra sidan finns det ingen särskild orsak att ta ut kostnader för mer än en betalningsplan till exempel om gäldenären inte har kunnat följa den första betalningsplanen och borgenären eller uppdragstagaren inte, när de utarbetat den, utgående från de tillräckliga uppgifter som fanns, säkerställt att den är realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Paragrafens 1 och 2 mom. utgör inget hinder för att sända gäldenären flera betalningskrav, trattor, betalningsuppmaningar med konkurshot eller att utarbeta flera betalningsplaner med gäldenären än vad som anges i momentet. Frågan gäller endast för hur många av de ovannämnda indrivningsåtgärdernas kostnader ersättning får krävas av gäldenären.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det om under vilka förutsättningar maximibeloppen i 1 och 2 mom. får överskridas. Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler indrivningsåtgärder än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om det funnits särskild anledning till att de vidtagits

och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. En särskild anledning till att överskrida maximiantalen kan till exempel vara att en fordran har förfallit i flera poster. Då måste man ändå beakta att det av förbudet i 4 § 2 mom. 2 punkten mot att orsaka gäldenären onödiga kostnader följer att betalningsuppmaningar om betalningsposter som förfallit olika tider så långt som möjligt ska samlas i samma betalningskrav. Ett särskilt skäl för att överskrida maximiantalet indrivningsåtgärder kan även gälla till exempel att indrivningen av fordran ska riktas till solidariskt ansvariga gäldenärer eller förutom till gäldenären också till borgensmannen, och egna betalningskrav ska sändas till var och en, eller att gäldenären avsiktligt har försvårat indrivningen genom att ge osann eller vilseledande information.

Ett särskilt skäl att överskrida maximiantalet betalningskrav kan till exempel vara att gäldenären har försummat att iaktta en uppgjord betalningsplan. Då kan det vara motiverat att oberoende av maximiantalet i 1 mom. ytterligare sända gäldenären ett betalningskrav där det meddelas att betalningsplanen inte har följts och att ärendet överförs till rättslig indrivning, och vid behov påminna gäldenären om anmälan om betalningsstörning och anteckning i kreditupplysningsregistret. Det kan emellertid vara skäl att bedöma på annat sätt om betalningsplanen redan från början har varit orealistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga och detta kunde ha förutsetts.

Ett särskilt skäl för att ta ut kostnader för fler betalningsplaner än vad som är tillåtet enligt 2 mom. kan till exempel vara att gäldenären inte har kunnat följa en tidigare betalningsplan för att gäldenärens förhållande efter det att betalningsplanen utarbetades har ändrats på grund av en orsak som borgenären eller uppdragstagaren, utgående från de tillräckliga uppgifter de haft tillgång till, inte kunnat beakta när man förhandlat om betalningsplanens innehåll. Å andra sidan finns det ingen särskild orsak att ta ut kostnader för fler betalningsplaner än vad som är tillåtet enligt 2 mom. till exempel om gäldenären inte har kunnat följa en tidigare betalningsplan och borgenären eller uppdragstagaren inte, när de utarbetat den, utgående från de tillräckliga uppgifter som fanns, säkerställt att den är realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

3 e §. *Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.* I paragrafen föreskrivs det om gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran. Syftet är att förhindra att indrivningskostnaderna blir oskäligt höga och att betalningsskyldigheten för dem förvärrar gäldenärens betalningssvårigheter ytterligare. Det är motiverat att man som utgångspunkt för gäldenärens totalkostnadsansvar tar det belopp för skäliga kostnader för indrivningsåtgärder som ingår i en korrekt indrivningsprocess.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om att det för indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran av gäldenären som indrivningskostnader får krävas högst 230 euro om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro, och 410 euro om fordrans kapital överstiger 500 euro. De maximibelopp som föreslås motsvarar i fråga om fordringar som understiger 500 euro det sammanlagda beloppet för de maximikostnader som får tas ut för två betalningspåminnelser, ett betalningskrav, en tratta och en betalningsplan höjt med 15 procent och avrundat till närmaste tiotal i euro. Vid beräkningen har inte beaktats en betalningsuppmaning med konkurshot, eftersom utgångspunkten kan anses vara att en fordran på mindre än 500 euro är liten. I 2 kap. 2 § 2 mom. i konkurslagen föreskrivs att om borgenärens fordran är obetydlig och det med hänsyn till kostnaderna för och nyttan av ett konkursförfarande måste anses uppenbart oändamålsenligt eller klart stå i strid med god indrivningssed att försätta gäldenären i konkurs, skall borgenärens konkursansökan avvisas utan prövning.

De maximibelopp som föreslås för fordringar över 500 euro motsvarar det sammanlagda beloppet för de maximikostnader som får tas ut för två betalningspåminnelser, ett betalningskrav, en tratta, en betalningsuppmaning med konkurshot och en betalningsplan höjt med 15 procent och avrundat till närmaste tiotal i euro.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om villkoren för när maximibeloppen av gäldenärens totalkostnadsansvar enligt 1 mom. undantagsvis får överskridas om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. Två villkor ställs för ett överskridande i bestämmelsen. För de första ska det vara fråga om en situation där indrivningen av fordran varit exceptionellt svår. Detta villkor uppfylls närmast om gäldenären genom egna aktiva åtgärder – exempelvis genom att framställa ogrundade invändningar – medvetet har försökt försvåra indrivningen. Det andra villkoret är att de vidtagna indrivningsåtgärderna inte heller får vara oproportionerliga särskilt i relation till fordrans kapital. En åtgärd kan anses oproportionerlig till exempel om gäldenären upprepade gånger sänds betalningskrav i en situation där det är klart att gäldenären är betalningsoförmögen.

Om indrivningskostnader undantagsvis krävs över de maximibelopp som fastställs i 1 mom. ska enligt förslaget de kostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären. Samtidigt ska gäldenären meddelas orsakerna till varför maximibeloppet enligt totalkostnadsansvaret överskrids i detta enskilda fall. En sådan motivering är viktig för gäldenären så att kravet på ersättning av indrivningskostnader som överstiger det fastställda maximibeloppet vid behov kan överklagas. Man har dock inte rätt att kräva indrivningskostnader som överstiger maximibeloppet av gäldenären om de verkliga indrivningsåtgärderna har varit oproportionerliga med beaktande speciellt av fordrans kapital.

För tydlighetens skull konstateras i 3 mom. att det som föreskrivs i 1 och 2 mom. inte begränsar borgenärens rätt att ta ut standardersättning enligt 10 e §.

7 §. Användning av tratta. Paragrafen motsvarar till övriga delar den gällande lagen, men till paragrafens 2 och 4 mom. fogas nya bestämmelser om begränsning av användningen av tratta för vissa gäldenärers del.

Till 2 mom. fogas en ny bestämmelse enligt vilken tratta inte får användas som indrivningsåtgärd vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar, om gäldenären är privatperson, enskild näringsidkare, öppet bolag eller kommanditbolag. När en enskild näringsidkares verksamhet upphör är det således också förbjudet att rikta trattan till en privatperson som är ansvarig för skulden.

Förbudet mot att använda tratta innebär även en faktisk ändring av 4 § som gäller god indrivningssed. I fall där det inte ska vara tillåtet att använda tratta vid indrivning ska man inte heller enligt god indrivningssed få hota med att använda den för att kräva betalning av en gäldenär som avses i bestämmelsen.

Till paragrafens 4 mom. fogas en ny bestämmelse om att en tratta inte får publiceras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret, om omsättningen eller motsvarande intäkter för det aktiebolag som är gäldenär under den senast avslutade räkenskapsperioden understiger 100 000 euro och en utredning om detta lämnas innan trattan publiceras eller anmäls. Gäldenären ska lämna en utredning om sin omsättning till den som sänder trattan. Som tillräcklig utredning betraktas ett bokslut som registrerats i handelsregistret, ett fastställt men ännu inte registrerat bokslut eller ett ännu inte fastställt bokslut som undertecknats av styrelsen och en eventuell verkställande direktör. I situationer där bokslutet ännu inte har upprättats och de föreskrivna tidsfristerna för upprättande av bokslutet inte har löpt ut kan som tillräcklig utredning betraktas

RP 191/2020 rd

en styrelsemedlems eller den verkställande direktörens försäkran om att bolagets omsättning eller motsvarande avkastning under den senast avslutade räkenskapsperioden med stor sannolikhet understiger 100 000 euro.

När verksamheten inleds eller avslutas eller när tidpunkten för bokslutet ändras kan räkenskapsperiodens längd enligt 4 § i bokföringslagen (1336/1997) vara högst 18 månader. Om gäldenären t.ex. är ett aktiebolag som nyligen inlett sin verksamhet, har dess första räkenskapsperiod nödvändigtvis ännu inte avslutats när bolaget får ett trattabrev. I sådana situationer är det inte tillåtet att publicera eller anmäla en tratta till kreditupplysningsregistret, om det aktiebolag som är gäldenär innan trattan publiceras eller anmäls lämnar en utredning till avsändaren av trattan, enligt vilken räkenskapsperioden är bolagets första. Utgångspunkten är att gäldenärens egen anmälan anses vara tillräcklig. Om den som sänder trattan lägger fram bevis för att den utredning som gäldenären har lagt fram inte stämmer, får trattan publiceras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret, om övriga förutsättningar för invändning mot fordran, inklusive bestämmelsen i 4 mom., uppfylls.

För tydlighetens skull konstateras det att den föreslagna paragrafen inte påverkar skattemyndighetens möjlighet enligt 21 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) att i fråga om vissa skatteslag offentliggöra uppgifter om skatter som förfallit till betalning och som inte betalats och att meddela uppgifterna till den som upprätthåller kreditupplysningsregistret. Också en försäkringsanstalt har motsvarande rätt att lämna ut vissa uppgifter till den som upprätthåller kreditupplysningsregistret i fråga om försäkringstagaren och den försäkringsskyldige. I 24 § 1 mom. 5 punkten i kreditupplysningslagen (527/2007) föreskrivs om registrering av ovan nämnda uppgifter i kreditupplysningsregistret, och den föreslagna paragrafen påverkar således inte anteckningen av de uppgifter som avses i punkten i kreditupplysningsregistret.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt och senast den 1 januari 2021. Det är viktigt att lagen träder i kraft snabbt för att syftet med förslaget, att underlätta situationen för företag som är i ekonomiska svårigheter på grund av coronavirusepidemin, ska förverkligas så effektivt som möjligt.

Eventuella nya restriktioner och osäkra framtidsutsikter kastar en skugga över den försiktiga återhämtningen i företagens ekonomiska situation som följt efter att undantagstillståndet upphört. Balanseringen av företagens ekonomi kommer av dessa orsaker att kräva tid, och därför föreslås det att ändringen gäller till och med den 30 juni 2021.

Lagen som föreslås ska tillämpas på de indrivningsåtgärder som genomförs under lagens giltighetstid. Vid tillämpning av bestämmelsen i 3 b § 1 mom. 3 punkten i lagen beaktas dock även betalningskrav som sänts gäldenären för indrivning av samma fordran före ikraftträdandet av lagen.

Vid beräkningen av det maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning enligt 3 d § i den föreslagna lagen beaktas däremot inte det antal indrivningsåtgärder som vidtagits före ikraftträdandet och som berättigar till kostnadsersättning. På samma sätt beaktas vid uträkning av de maximikostnader som avses i 3 e § inte de kostnader för indrivningsåtgärder som verkställts före ikraftträdandet.

Under beredningen fanns ett alternativ enligt vilket man vid uträkningen av de totala kostnaderna enligt 3 e § skulle beakta alla kostnader som uppkommit efter att undantagstillståndet

började. Detta föreslås dock inte, för en sådan reglering skulle i extrema fall ha kunnat leda till att det inte alls skulle få krävas indrivningskostnader av gäldenären för indrivningsåtgärder som utförs efter lagens ikraftträdande. Detta alternativ förkastades också delvis på grund av praktiska skäl. Begränsningen skulle ha medfört svårigheter vid utredningen av kostnader som redan tagits ut av gäldenären till exempel i fall där en fordran har drivits in av mer än en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivning.

Det föreslagna förbudet mot användning av tratta och förbudet mot att publicera en fordran eller anmäla den för anteckning i kreditupplysningsregistret ska tillämpas på indrivningsåtgärder som vidtas efter lagens ikraftträdande. Om en tratta har sänts gäldenären innan lagen som föreslås har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft. Detta innebär att en tratta får publiceras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret med undantag för fall där det gäller en konsumentfordran.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt förslaget ska till lagen temporärt fogas bestämmelser, som gäller andra fordringar än konsumentfordringar om kostnader som tas ut för enskilda indrivningsåtgärder, om maximibelopp på kostnaderna och totalkostnadsansvaret för gäldenärer samt om tidsgränser för sändandet av sådana betalningspåminnelser eller betalningskrav för vilkas kostnader ersättning krävs av gäldenären. Dessutom ska användningen av tratta begränsas när gäldenären är privatperson, enskild näringsidkare, öppet bolag eller kommanditbolag, eller när gäldenären är aktiebolag med liten omsättning.

I gällande lag föreskrivs inget om maximibelopp på indrivningskostnader för andra fordringar än konsumentfordringar. Enligt lagen ska indrivningskostnaderna för andra fordringar än konsumentfordringar ändå vara skäligen. Användning av tratta är i nuläget förbjudet endast vid indrivning av konsumentfordringar.

Grundlagsutskottet har ansett att indrivningskostnader som gäldenärens dröjsmål med betalningen åsamkar borgenären kan jämföras med ekonomisk skada som en person åsamkar en annan genom annan försummelse och i analogi härmed en kostnadsersättningsfordran med en skadeståndsfordran som i princip åtnjuter grundlagsfäst egendomsskydd (GrUU 3/1982 rd, GrUU 27/2004 rd). Trots att bestämmelserna om indrivningskostnader inte formellt sett hindrar borgenären eller en indrivningsbyrå från att överskrida maximibeloppet för de kostnader som ska ersättas av gäldenären har förslaget till reglering ändå drag av prisreglering, för den kan antas dämpa borgenärernas intresse att axla indrivningskostnader som överskrider de lagfästa maximibeloppen. Förslaget kan således tillfälligt påverka till exempel prisnivån på tjänster som indrivningsbyråer tillhandahåller. Förslaget har av de ovannämnda orsakerna betydelse med tanke på egendomsskyddet som tryggas i 15 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelserna om indrivningskostnader har, på samma sätt som de förslag som gäller begränsningen av användningen av tratta, indirekta konsekvenser även för bedrivandet av näring. Förslaget har av dessa orsaker betydelse även med tanke på näringsfriheten som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt förslaget ska lagen tillämpas på indrivningsåtgärder som vidtas efter att lagen har trätt i kraft. Den lag som föreslås kan emellertid till vissa delar ha retroaktiva konsekvenser för existerande avtalsförhållanden. Borgenärens rätt att ta ut indrivningskostnader kan nämligen grunda sig på avtal som har ingåtts mellan en borgenär och en gäldenär innan lagen träder i kraft, och gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna kan enligt ett sådant avtal vara strängare än enligt den lag som föreslås. I avtal som har ingåtts innan lagen träder i kraft kan man också ha avtalat om möjligheten att använda tratta för de gäldenärens del som begränsningen av

RP 191/2020 rd

användning av tratta gäller enligt förslaget. Förslaget ska även av den orsaken bedömas med tanke på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen.

Begränsningarnas överensstämmelse med grundlagen avgörs utgående från de allmänna förutsättningarna för begränsning av grundläggande rättigheter. Med tanke på det är det viktigt om det finns grunder för begränsningarna som är godtagbara med tanke på systemet för de grundläggande rättigheterna som helhet, om det finns ett vägande samhälleligt behov av dem och om kravet på proportionalitet vid begränsning av grundläggande rättigheter, det vill säga om begränsningarna är nödvändiga för att nå syftet och också i övrigt är proportionerliga.

I fråga om retroaktivitet kan det konstateras att grundlagsutskottet i sin bedömning av prisregleringen av konsumentkrediter som trädde i kraft 2013 vad gäller begränsningarnas proportionalitet ansåg det vara av betydelse att den föreslagna regleringen inte hade retroaktiva verkningar. Förbudet mot retroaktiva ingrepp i avtalsförhållanden är dock inte absolut i grundlagsutskottets praxis (GrUU 42/2006 rd, s 4, GrUU 63/2002 rd, s. 2, GrUU 37/1998 rd, s. 2, GrUU 34/1998 rd, s. 2, GrUU 33/1998 rd, s. 2). Skyddet för berättigade förväntningar har i utskottets praxis ansetts omfatta rätten att lita på att lagstiftningen om de rättigheter och skyldigheter som är viktiga för avtalsförhållandet består och att denna typ av frågor inte kan regleras på ett sätt som i oskäligt hög grad försämrar avtalsparternas rättsliga ställning (GrUU 42/2006 rd, s. 4, GrUU 21/2004 rd, s. 3).

Syftet med propositionen är för att underlätta företagets situation och för att i övrigt undvika att företags betalningssvårigheter förvärras säkerställa att indrivningskostnaderna också för andra än konsumentfordringar är lägre än i nuläget, i synnerhet eftersom framtidsutsikterna på grund av coronavirusituationen ännu kan anses osäkra. Ett mål är även att temporärt begränsa användningen av tratta vid indrivningen av företagsfordringar på grund av de olägenheter aneckningar om betalningsstörning medför för företagets verksamhet. Målet är till den delen att skydda speciellt företag i den ekonomiskt sett mest sårbara ställningen. Förslaget krävs av ett vägande samhälleligt behov på grund av de tillfälliga betalningssvårigheter coronavirusepidemin har medfört för gäldenärer.

Trots att propositionen för att underlätta den praktiska tillämpningen i fråga om regleringen av indrivningskostnader också ska gälla kostnader för indrivning av till exempel aktiebolags fordringar omfattar tillämpningsområdet på ett centralt sätt även indrivningskostnader för fordringar som gäller företag vilkas förpliktelser fysiska personer enligt lag är personligt ansvariga för.

Syftet att främja gäldenärernas möjligheter att klara sig har enligt grundlagsutskottets praxis ansetts vara en godtagbar grund för att göra ingrepp i en borgenärs förmögenhetsrättsliga rättigheter bland annat när det regleras om indrivningskostnader som gäldenären ska ersätta (GrUU 27/2004 rd) och verkställighetslagstiftningen i fråga om gäldenärens insolvens (GrUU 33/2002 rd). Enligt grundlagsutskottets utlåtande i samband med ändring av lagstiftningen om dröjsmålsräntan (GrUU 5/2002 rd) handlade det om beloppet av en straffliknande påföljd för att betalningen av en skuld försenats och inte om ett sådant typiskt grundläggande avtalsvillkor som bestämmer fordringsägarens avkastningsförväntningar.

Grundlagsutskottet har i flera utlåtanden i sin helhetsbedömning även tagit i beaktande att företag och andra näringsidkare inte med fog kan förvänta sig att lagstiftningen som reglerar deras näringsverksamhet ska förbli oförändrad (t.ex. GrUU 32/2010 rd, s.7/I, GrUU 31/2006 rd, s 4/II, GrUU 56/2005 rd, s. 2/II och GrUU 55/2018 rd, s. 3).

RP 191/2020 rd

Förslaget tillför, vad gäller regleringen om indrivningskostnader, inte materiell rätt något väsentligen nytt utan det preciserar den gällande lagens krav på skäliga indrivningskostnader. Gälldenären får inte heller enligt gällande reglering orsakas oskäliga eller onödiga kostnader eller onödig olägenhet. Redan den existerande bestämmelsen om skälighet visar aktörerna ett rätt starkt antagande om att lagstiftaren har intresse av att reglera indrivningskostnader även för andra fordringar än konsumentfordringar och också eventuellt precisera regleringen i föränderliga förhållanden. Den nuvarande regleringen försvagar också ett antagande om att aktörer med fog skulle kunna påstå att regleringen om maximikostnader skulle ha varit helt oförutsedd. Dessutom är det värt att beakta att borgenärer fortfarande ska ha rätt att få sina indrivningskostnader ersatta så långt de kan anses skäliga och att regleringen i enskilda fall lämnar rum för prövning från fall till fall. Bestämmelserna begränsar inte heller borgenärens rätt till standardersättning. Förbudet mot användning av tratta begränsar däremot borgenärens möjlighet att använda alla indrivningsmetoder som lagen möjliggör för vissa gälldenärens del, men regleringen är enligt vad som konstateras ovan begränsad till att gälla endast privatpersoner, enskilda näringsidkare, personbolag samt aktiebolag med liten omsättning. Kärnområdet för regleringen är således företagsformer där en privatperson enligt lag är personligt ansvarig för företagets skulder. Det måste med tanke på begränsningarnas proportionalitet och acceptabilitet också anses ha betydelse att regleringen ska gälla endast en rätt kort tid.

Av de ovan anförda skälen uppfyller lagförslaget de krav som grundlagen ställer och lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om temporär ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) 7 §, sådan den lyder i lag 31/2013, och
fogas temporärt till lagen nya 3 b—3 e § som följer:

3 b §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av annan fordran än konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som avses i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 10 euro,
- 2) ett sådant betalningskrav med uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst
 - a) 50 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
 - b) 80 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro,
- 3) hälften av det belopp som anges i 2 punkten, om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran,
- 4) ett sådant betalningskrav med uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst 10 euro om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018),
- 5) förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran, högst 10 euro,
- 6) en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären, högst
 - a) 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster,
 - b) 60 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - c) utöver de belopp som anges i underpunkterna a och b i denna punkt 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter,
- 7) för kostnader för användning av tratta, högst 100 euro,
- 8) en betalningsuppsmaning som lämnats för skapande av ett antagande som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen (120/2004), högst 100 euro samt de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av betalningsuppsmaningen.

För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts.

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för

RP 191/2020 rd

gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran.

3 c §

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

För en ny betalningspåminnelse som avses i 3 b § 1 mom. 1 punkten eller ett nytt betalningskrav som avses i 3 b § 1 mom. 2—4 punkten får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 7 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

För en i 3 b § 1 mom. 5 punkten avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

3 d §

Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav med uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst en tratta och högst en betalningsuppmaning som avses i 3 b § 1 mom. 8 punkten. Om indrivningen av en fordran fortsätter med tratta, får gäldenären dock avkrävas indrivningskostnader för endast ett i detta moment avsett betalningskrav.

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan som avses i 3 b § 1 mom. 6 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner om kapitalet på fordran som ska drivas in överstiger 500 euro.

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav, betalningsplaner, trattor och i 3 b § 1 mom. 8 punkten avsedda betalningsuppmaningar än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna.

3 e §

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas högst följande belopp:

- 1) 230 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
- 2) 410 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro.

Av gäldenären får vid indrivning av fordran som inte är direkt utsökningsbar de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 1 mom. om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om

RP 191/2020 rd

varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iaktas.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om maximikostnader begränsar inte borgenärens rätt att ta ut standardersättning enligt 10 e §.

7 §

Användning av tratta

En betalningsuppmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iakttä uppmeningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*) får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel.

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran. Tratta får inte användas som indrivningsåtgärd vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar om gäldenären är en privatperson, en enskild näringsidkare, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag.

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. De får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Betalningspåminnelser får också lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter det att den sänts. En tratta får dock inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret om det aktiebolag som är gäldenär innan trattan offentliggörs eller anmäls lämnar en utredning enligt vilken dess omsättning eller motsvarande intäkter under den senast avslutade räkenskapsperioden understiger 100 000 euro eller om räkenskapsperioden är bolagets första.

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig myndighetsförrättning.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 30 juni 2021.

Vid tillämpning av 3 b § 1 mom. 3 punkten beaktas även betalningskrav som lämnats gäldenären för indrivning av samma fordran före ikraftträdandet av denna lag.

Vid beräkningen av det maximiantal indrivningsåtgärder som avses i 3 d § denna lag beaktas inte det till kostnadsersättning berättigande antal indrivningsåtgärder som vidtagits före ikraftträdandet av denna lag.

Vid uträkning av beloppet för de maximikostnader som avses i 3 e § beaktas inte kostnaderna för de indrivningsåtgärder som verkställts före ikraftträdandet av denna lag.

På en tratta som avses i den 7 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

RP 191/2020 rd

Helsingfors den 29 oktober 2020

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

Lag

om temporär ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) 7 §, sådan den lyder i lag
31/2013, och
fogas temporärt till lagen nya 3 b—3 e § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av annan fordran än konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som avses i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 10 euro,*
- 2) ett sådant betalningskrav med uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst
 - a) 50 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,*
 - b) 80 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro,**
- 3) hälften av det belopp som anges i 2 punkten, om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran,*
- 4) ett sådant betalningskrav med uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst 10 euro om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018),*
- 5) förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran, högst 10 euro,*
- 6) en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären, högst

a) 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster,

b) 60 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,

c) utöver de belopp som anges i underpunkterna a och b i denna punkt 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter,

7) för kostnader för användning av tratta, högst 100 euro,

8) en betalningsuppsmaning som lämnats för skapande av ett antagande som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen (120/2004), högst 100 euro samt de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av betalningsuppsmaningen.

För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts.

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran.

3 c §

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

För en ny betalningspåminnelse som avses i 3 b § 1 mom. 1 punkten eller ett nytt betalningskrav som avses i 3 b § 1 mom. 2—4 punkten får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 7 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

För en i 3 b § 1 mom. 5 punkten avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

3 d §

Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav med uppgifter enligt 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst en tratta och högst en betalningsuppmaning som avses i 3 b § 1 mom. 8 punkten. Om indrivningen av en fordran fortsätter med tratta, får gäldenären dock avkrävas indrivningskostnader för endast ett i detta moment avsett betalningskrav.

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan som avses i 3 b § 1 mom. 6 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner om kapitalet på fordran som ska drivas in överstiger 500 euro.

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav, betalningsplaner, trattor och i 3 b § 1 mom. 8 punkten avsedda betalningsuppmaningar än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses opropotionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna.

3 e §

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas högst följande belopp:

1) 230 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,

2) 410 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro.

Av gäldenären får vid indrivning av fordran som inte är direkt utsökningsbar de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 1 mom. om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iakttas.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om maximikostnader begränsar inte borgenärens rätt att ta ut standardersättning enligt 10 e §.

7 §

Användning av tratta

En betalningsuppsmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iakttas uppsmaningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*) får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel.

7 §

Användning av tratta

En betalningsuppsmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iakttas uppsmaningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*) får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel.

Gällande lydelse

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran.

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. De får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Betalningspåminnelser får också lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter det att den sänts.

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig myndighetsförrättning.

Föreslagen lydelse

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran. *Tratta får inte användas som indrivningsåtgärd vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar om gäldenären är en privatperson, en enskild näringsidkare, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag.*

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. De får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Betalningspåminnelser får också lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter det att den sänts. *En tratta får dock inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret om det aktiebolag som är gäldenär innan trattan offentliggörs eller anmäls lämnar en utredning enligt vilken dess omsättning eller motsvarande intäkter under den senast avslutade räkenskapsperioden understiger 100 000 euro eller om räkenskapsperioden är bolagets första.*

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig myndighetsförrättning.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 30 juni 2021.

Vid tillämpning av 3 b § 1 mom. 3 punkten beaktas även betalningskrav som lämnats gäldenären för indrivning av samma fordran före ikraftträdandet av denna lag.

Vid beräkningen av det maximiantal indrivningsåtgärder som avses i 3 d § denna lag be-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

aktas inte det till kostnadsersättning berättigande antal indrivningsåtgärder som vidtagits före ikraftträdandet av denna lag.

Vid uträkning av beloppet för de maximikostnader som avses i 3 e § beaktas inte kostnaderna för de indrivningsåtgärder som verkställts före ikraftträdandet av denna lag.

På en tratta som avses i den 7 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
